

Jabatan Antropologi dan sosiologi
No. Kelas: 84 59
No Perolehan: T 0884
Tarikh: 12/84

PENGHARGAAN Kumpulan Sosial di Komuniti Kampong Kenanga

Alhamdulillah, apuhus harana setelah bertungkus lumus selama satu sesi, maka siap juga perolehan ILMIAH ini. Dalam proses penyediaan Kajian ILMIAH ini, saya ingin menyampaikan penghargaan kepada individu-individu yang terlibat yang telah menolong untuk menyiapkan buku kecil ini:-

- Penghargaan saya kepada Penyelidik Kajian ILMIAH saya iaitu Dr. Hussain Mohamad yang telah memberikan dorongan dan tunjuk ajar untuk saya menyiapkan perolehan Kajian ILMIAH ini.

Bagi memenuhi sebahagian daripada syarat-syarat untuk Ijazah Sarjana Muda Sastera dan Abad dan sehelian ahli keluarga yang telah memberikan semangat dan pertolongan yang tidak terhingga sehingga Kajian ILMIAH ini dapat disiapkan.

- Tidak lupa juga, ucapan terima kasih ini ditujukan untuk semua responden yang telah memberikan kerjasama terutama Setiausaha-Setiausaha dan Pengerusi pertubuhan-pertubuhan kumpulan sosial.

- Di samping itu juga saya meminta maaf, sekiranya terdapat beberapa perkara yang menyinggung perasaan mereka atau tersilap kata.

Universiti Malaya
Kuala Lumpur
Sessi 1984/85
Wassalam.

SARUL

PENGHARGAAN

Alhamdulillah, syukur kerana setelah bertungkus lumus selama satu sesi, maka siap juga akhirnya Kajian Ilmiah ini. Dalam proses menyiapkan Kajian Ilmiah ini, saya ingin menyampaikan penghargaan kepada individu-individu yang terlibat yang telah menolong untuk menyiapkan buku kecil ini:-

- Penghargaan saya kepada Penyelia Kajian Ilmiah saya iaitu Dr. Hussain Mohamad yang telah memberikan dorongan dan tunjuk ajar untuk saya menyelesaikan penulisan Kajian Ilmiah ini.
- Kedua, terima kasih juga dari saya untuk Mak dan Abah dan sekelian ahli keluarga yang telah memberikan semangat dan pertolongan yang tidak terhingga sehingga Kajian Ilmiah ini selesai.
- Tidak lupa juga, ucapan terima kasih ini ditujukan untuk semua responden yang telah memberikan kerjasama terutama Setiausaha-Setiausaha dan Pengerusi pertubuhan-pertubuhan kumpulan sosial.
- Di samping itu juga saya meminta maaf, sekiranya terdapat beberapa perkara yang menyinggung perasaan mereka atau tersilap kata.

Sekian terima kasih.

Wassalam.

ISI KANDUNGAN

HALAMAN

Penghargaan i

Sinopsis 1

BAB I

1. Tujuan Dan Bidang Kajian 3

2. Metodologi 4

3. Masalah Kajian 7

4. Kepentingan Kajian 8

5. Konsep Komuniti 10

6. Jenis Komuniti 14

7. Konsep Kumpulan Sosial 16

8. Notakaki 21

BAB II

9. Latarbelakang Tempat Kajian 22

10. Susunan Rumah 23

11. Pembayaran Rumah 24

12. Kedudukan Kawasan Kajian 25

13. Demografi 26

14. Penyebaran Penduduk 28

15. Tempat Asal Responden 29

16. Taraf Pendidikan Responden 30

17. Kegiatan Ekonomi 31

18. Notakaki 34

ISI KANDUNGAN

HALAMAN

BAB III

19. Kumpulan Sosial di Kampung Kenanga	35
20. JKKK Kampung	36
21. Kumpulan Sosial Bentuk "formal"	-
22. Kumpulan Sosial Bentuk "informal"	-
23. Notakaki	56

BAB IV

24. Kegiatan-Kegiatan Kumpulan Sosial	57
25. Ekonomi	57
26. Politik	59
27. Sosial	60
28. Kemajuan Aktiviti Kumpulan Sosial	65
29. Kemajuan Aktiviti Kumpulan Ekonomi	66
30. Notakaki	78

BAB V

31. Kesan Institusi Kegiatan Kumpulan Sosial	79
--	----

BAHAN RUJUKAN

LAMPIRAN

a. Contoh Soal Selidik	A
b. Peta Kawasan Kajian	B
c. Gambar-Gambar	C

SINOPSIS

Kajian ini adalah satu kajian kes ke atas satu komuniti iaitu di Kampong Kenanga. Pengkaji berminat untuk membuat kajian ini adalah kerana kedudukan kawasan kajian yang hampir dengan bandar. Sebagai salah seorang dari penduduk di dalam kawasan kajian ini, pengkaji dapat merasakan ada perbezaan sikap penduduk kampung Melayu ini jika dibandingkan dengan jenis kampung rural. Oleh itu, pengkaji cuba melihat sikap penduduk di kawasan pinggir bandar ini dan menghubungkannya dengan aktiviti kumpulan sosial yang mereka sertai. Untuk membuat satu penilaian maka dalam kajian ini, pengkaji telah membuat perbandingan kegiatan kumpulan sosial di kawasan ini dan beberapa kawasan yang lain yang telah dikaji oleh beberapa pengkaji lain yang terdahulu dari ini.

Dalam bab I, tujuan dan bidang kajian telah dijelaskan supaya kajian ini tidak terkeluar dari tajuk asalnya. Di samping itu, masalah dan kepentingan kajian juga dijelaskan kerana ianya merupakan beberapa sebab kajian ini menghasil penemuan-penemuan seperti di-dalam bab akhir. Selain daripada itu, konsep komuniti dan kumpulan sosial dijelaskan juga kerana ianya merupakan dua konsep yang dibincangkan oleh pengkaji di dalam kajian ilmiah ini.

Di dalam bab 2 pula, latarbelakang tempat kajian pula telah diberikan. Ini termasuk kedudukan kawasan kajian, taburan penduduk, demografi dan latar belakang responden yang ditemui. Ciri-ciri tersebut adalah sangat penting dalam mempengaruhi individu dalam penyertaan mereka

di dalam kumpulan-kumpulan sosial yang dikaji.

Dalam bab 3 pula, satu diskripsi tentang latarbelakang kumpulan-kumpulan sosial telah diberikan. Penerangan ini merangkumi kumpulan sosial berbentuk "formal" dan yang berbentuk "informal". Selain daripada itu, kedudukan JKKK Kampung juga dijelaskan selaku badan penampung bagi semua kumpulan sosial di kawasan ini dan juga badan yang mentadbirkan kawasan kajian ini.

Di dalam bab kemudiannya, kegiatan kumpulan-kumpulan sosial telah diterangkan dan ianya telah diberi pembahagian secara arbitrasi dalam aspek ekonomi, politik dan sosial. Kemajuan dari aspek-aspek tersebut telah dinyatakan sebagai melihat sejauhmana berkesannya aktiviti kumpulan-kumpulan sosial tersebut. Seterusnya satu perbandingan telah dibuat dari segi aktiviti-aktiviti yang dijalankan oleh kumpulan sosial di Kampung Kenanga dan di kawasan-kawasan lain seperti di Felda Lenga, Felda Bukit Serampang, Felda Pasir Raja dan Kampung Raja Uda.

Di dalam bab akhir ini, iaitu sebagai bab penutup, pengkaji memberikan satu pandangan dari segi kesan aktiviti kumpulan sosial ini dari segi intergrasi dan konflik. Dengan cara ini, penilaian dapat dibuat dengan perbandingan yang dijelaskan dan seterusnya kesimpulan dapat dibuat pada akhir bab ini.

Struktur kampung Melayu ini pula ada mempunyai unsur-unsur yang berbeza dari kampung tradisi serta terletak hampir dengan kawasan bandar. Kajian ini cuba melihat ciri-ciri perbezaan dan persamaan yang wujud dengan kampung-kampung lain.

BAB I

TUJUAN DAN BIDANG KAJIAN

Kajian ini adalah bertujuan mengkaji satu komuniti masyarakat Melayu di Kampong Kenanga¹, terletak di dalam daerah Gombak tetapi kajian ini tidak pula mengkaji semua aspek kehidupan komuniti tersebut. Kajian hanya menumpu kepada aspek pertubuhan² sosial yang wujud di dalam komuniti tersebut sambil melihat perbandingan dengan keadaan di lain-lain kampong³ yang telah dikaji. Oleh itu kajian ini hanya melihat beberapa aspek tertentu sahaja.

Pertama, kampong ini adalah hasil dari satu perancangan oleh pihak pemerintah. Penubuhan dan perkembangannya yang dirancang yang demikian adalah bergantung berat kepada pihak yang menganjurkannya (UMNO), walhal kampong-kampong tradisi tidak dirancang.

Kedua, penduduk di kampong ini kebanyakannya adalah orang-orang yang bekerja di bandar.⁴ Oleh itu ada kemungkinan perhubungan sosial di kawasan ini muncul berdasarkan selain dari tali kekeluargaan misalnya pertubuhan sosial. Pertubuhan yang dimaksudkan ialah Pertubuhan Politik, Perkumpulan Wanita, Pertubuhan Belia, Kumpulan Marhaban, Kumpulan Yassin, Pertubuhan Khairat Kematian dan Kumpulan Pakatan Perkahwinan. Struktur kampong Melayu ini pula ada mempunyai unsur-unsur yang berbeza dari kampong tradisi serta terletak hampir dengan kawasan bandar. Kajian ini cuba melihat ciri-ciri perbezaan dan persamaan yang wujud dengan kampong-kampong lain.

Sat pertama adalah menumpu kepada kegiatan pertubuhan yang disertai oleh responden. Juga terdapat di dalamnya soalan-soalan mengenai

Oleh itu unsur proses perubahan ini akan dikaji pada keseluruhannya terutama akibat dari tekanan unsur-unsur luar dan dalaman. Kampong ini dilihat sebagai satu masyarakat yang mengalami perubahan dan seterusnya membandingkannya dengan kawasan-kawasan lain.

Bagi aktiviti-aktiviti yang dilihat semasa kajian pula adalah termasuk aspek-aspek agama, politik, pelajaran dan sosial, yang dijalankan oleh kumpulan-kumpulan sosial. Oleh itu kajian ini merangkumi semua aspek kegiatan yang dijalankan oleh kumpulan sosial di dalam komuniti tersebut.

METODOLOGI

Kajian ke atas kumpulan sosial dan komuniti ini telah dijalankan dengan menggunakan beberapa kaedah untuk mendapatkan data-data yang diperlukan. Kaedah-kaedah tersebut adalah seperti di bawah ini:-

- a) Soal-selidik
 - b) Temubual
 - c) Penyertaan Pemerhatian
 - d) Kajian dari data-data bertulis
- a) Soal-selidik⁵

Soal-selidik merupakan satu kaedah yang sangat berguna untuk mengkaji satu komuniti manusia kerana responden yang hendak ditemui adalah ramai. Di dalam kajian ini, responden yang telah diberikan soal-selidik adalah seramai 85 orang. Soal-selidik yang telah disediakan terbahagi kepada dua set iaitu:-

- i) khas untuk ahlijawatankuasa kumpulan sosial
- ii) khas untuk orang ramai iaitu penduduk Kg. Kenanga.

Set pertama adalah menumpu kepada kegiatan pertubuhan yang disertai oleh responden. Juga terdapat di dalamnya soalan-soalan mengenai

pendapat responden sebagai ahli jawatankuasa dan pandangannya terhadap pertubuhan yang disertainya.

Set kedua pula adalah untuk orang ramai, samada mereka menjadi ahli atau tidak di dalam mana-mana kumpulan sosial yang terdapat di kawasan tersebut. Soalan juga mementingkan pandangan responden terhadap kumpulan sosial dan kritikan mereka terhadap sejauh mana kegiatan kumpulan sosial telah berfungsi di kawasan tersebut.

Sungguhpun ada perbezaan soalan di antara kedua-dua set, namun kedua-duanya ada soalan-soalan latar belakang responden yang perlu dijawab seperti umur, pekerjaan, tempat asal dan taraf pendidikan. Soal-selidik yang telah diedarkan untuk set pertama ialah sebanyak 25 helai dan untuk set kedua ialah sebanyak 60 helai. Oleh itu seramai 85 orang responden telah ditemui iaitu lebih kurang 10 peratus dari jumlah penduduk yang seramai 824 orang.

b) Temubual

Bersama-sama dengan soal-selidik, temubual juga dijalankan. Ini memandangkan responden lebih suka berbual-bual mengenai sesuatu perkara daripada hanya menjawab sebaris atau dua ayat ke atas tiap-tiap soalan di dalam soal-selidik.

Temubual juga berguna bila soalan-soalan seperti latarbelakang atau sejarah penubuhan sesuatu kumpulan sosial itu disoal. Ini memberikan peluang kepada responden untuk mengeluarkan idea-idea atau pengetahuan dan tidak terhad hanya kepada soalan-soalan di dalam soal-selidik sahaja.

daripada Temubual yang telah dijalankan ke atas responden yang telah diberikan soal-selidik dan juga responden yang tidak diberikan soal-selidik.

c) Pemerhatian Penyertaan⁶

Semasa kajian dijalankan, pengkaji telah tinggal di kawasan kajian bersama dengan responden. Ini adalah untuk menyenangkan pengkaji memerhatikan setiap aktiviti yang dijalankan oleh kumpulan-kumpulan sosial tersebut.

Di antara beberapa kegiatan yang telah disertai oleh pengkaji ialah seperti majlis syarahan agama, permainan bola jaring, majlis ikhtifal sekolah agama, sambutan maulud Nabi dan menyertai mesyuarat-mesyuarat pertubuhan.

Di dalam perkara mesyuarat pertubuhan, walaupun pengkaji bukan-sihnya seorang ahli jawatankuasa ataupun ahli biasa, tetapi telah di-benarkan duduk sebagai pemerhati sahaja. Oleh itu kaedah pemerhatian la penyertaan dapat dijalankan oleh pengkaji dengan jayanya.

d) Kajian dari data-data⁷ pertubuhan

Setiap pertubuhan yang ditubuhkan secara formal mempunyai ahli-taan jawatankuasanya sendiri dan tugas yang penting dipegang oleh Setia-usaha. Daripada setiausaha-setiausaha kumpulan sosial ini, data-masing data bertulis telah diperolehi. "informer" untuk membantu mendapatkan Data-data yang dimaksudkan ialah minit mesyuarat agong, surat jemputan mesyuarat dan nama-nama ahli pertubuhan yang membayar yuran.

Selain daripada itu, data-data seperti bilangan penduduk gambar-rajah kawasan kajian dan data-data pengundi juga telah diperolehi

daripada ketua kampung. Kajian daripada data-data ini sangat berguna memandangkan ianya dapat menunjukkan perbandingan keadaan semasa dan yang telah berlaku walaupun kadang-kadang ianya sukar didapati dan tidak berkaitan dengan kajian.

MASALAH KAJIAN

Dalam mengaitkan konsep dan tajuk kajian ini, iaitu samada kampung ini sebenarnya mempunyai ciri-ciri sebuah komuniti dalam waktu yang sebegitu singkat merupakan satu masalah pokok yang dihadapi oleh pengkaji. Ini terutamanya dihadapi bila pengkaji cuba mencari apakah fakta-fakta yang menimbulkan ciri-ciri tersebut. Disamping masalah di atas, kaedah menggunakan data-data pertubuhan yang menimbulkan masalah. Data-data yang didapati kebanyakannya masih tidak meliputi atau merangkumi bidang analisa yang sepatutnya ada dalam penganalisaan pengkaji. Dengan ini pengkaji menghadapi masalah apabila hendak membuat penganalisaan yang begitu teliti.

Walaupun data-data terkumpul ini merupakan bahan-bahan "reliable",⁸ kemungkinan terdapat "distortion"⁹ di dalam mengolah kenyataan-kenyataan disebabkan terdapat perubahan di pihak berkenaan untuk membuat "self-justification" atau menutup kelemahan-kelemahan pertubuhan masing-masing. Oleh itu, pengkaji menggunakan "informer" untuk membantu mendapatkan berita perkara-perkara berbangkit yang selalunya tidak tertulis di dalam data-data yang berada pada setiausaha. Data-data juga selalunya tidak disertakan jumlah keanggotaan yang tepat kerana ahli yang membayar yuran sahaja berdaftar. Begitu juga

sejauhmana pencapaian dan kejayaan ataupun kegagalan sesuatu pertubuhan tidak pernah dibuat pernilain. Oleh itu pengkaji sendiri terpaksa menilai dengan lebih teliti dari kacamata dan pandangan sendiri.

Masalah mencari kesesuaian masa untuk menemui responden adalah merupakan masalah biasa selain daripada yang di atas yang pernah dihadapi oleh pengkaji. Ini wujud kerana adanya kegiatan ekonomi yang dilakukan seperti bekerja di kilang simen adalah "mengikut syift".⁹ Oleh itu menjadi tanggungjawab pengkaji mencari masa-masa yang sesuai untuk menemui responden.

Satu perkara lagi ialah tentang fakta-fakta yang diberikan secara ingatan oleh responden. Ini tertumpu kepada responden yang sudah agak berumur. Mereka kadang-kadang lupa pada tarikh tepat, misalnya, sudah berapa lama tinggal di kawasan tersebut dan sejak bila pernah menganggotai mana-mana pertubuhan sosial. Temubual ini selalunya memerlukan masa dan kesabaran.

KEPENTINGAN KAJIAN

Kajian ini adalah sangat penting kerana ianya membincangkan satu masalah pokok yang sering berlaku dalam masyarakat kampung Melayu yang disebabkan oleh proses pembangunan sosial dan ekonomi di kawasan bandaran. Perkembangan ini secara langsung telah menyebabkan kerajaan menubuhkan kampung-kampung Melayu berhampiran dengan bandar, seperti Kampung Kenanga yang berhampiran dengan bandar Kuala Lumpur.

Perkembangan serupa ini dipercayai berlaku juga di kawasan-kawasan lain di negeri lain yang sedang membangun. Oleh itu kajian ini diharap dapat memberikan perhatian kepada pengkaji-pengkaji di kawasan lain supaya

laku. memberi perhatian kepada kampung-kampung yang bercorak begini. Sebelum ini kajian banyak ditumpukan hanya kepada kampung-kampung berancang tetapi di kawasan pendalaman seperti yang dilakukan oleh FELDA. Walaupun tentu seperti ekonomi, politik dan sosial dengan lebih teliti. Oleh pada kajian-kajian ke atas kampung-kampung jenis transisi tetapi hanya itu kajian ini nanti cuba melihat kedudukan kumpulan sosial dari segi bercorak diskriptif sahaja dan kajian yang lebih ditumpukan kepada kedudukan dan perannya ke atas satu komuniti yang selama ia dirubuh-pong jenis rural.

Contohnya pada tahun 1982 dan 1983, dua kajian ilmiah telah dilakukan ke atas kumpulan sosial di dua buah Rancangan Felda¹¹ iaitu sebuah di Johor dan sebuah lagi di Pahang¹². Kedua-dua pengkaji melihat kedudukan dan peranan kumpulan sosial di kawasan masing-masing.

Taraf pendidikan, kegiatan ekonomi, kelapangan masa menjadi latar-belakang yang mempengaruhi keaktifan ahli di dalam kumpulan sosial. Felda dapat berfungsi sepenuhnya dengan wujudnya kumpulan-kumpulan sosial tersebut kerana kemunculan kumpulan-kumpulan sosial ini telah dapat mengujudkan unsur-unsur perpaduan yang berterusan sehingga menjadi satu masyarakat yang maju dan dinamis. Aspek intergrasi dan disintergrasi adalah dianggap sebagai kesan lahir dari kemunculan kumpulan-kumpulan sosial tersebut.

Rokiah Talib dalam kajian ilmiahnya ke atas masyarakat perubahan (Kampung Kepayang) juga telah menekankan aspek konflik dan intergrasi tersebut ke atas satu komuniti yang sedang berubah dari rural ke tahap lebih moden. Tumpuan intergrasi dari aspek-aspek institusi sosial seperti gotong-royong, kenduri-kendara, majlis tahlil dan lain-lain. Semasa institusi-institusi tersebut dijalankan, kedua-dua aspek kemodenan dan adat tradisi bertembung yang mengakibatkan konflik dan intergrasi ber-

laku.

Memandangkan kajian-kajian di atas lebih memberatkan soal interaksi dan konflik sahaja maka kajian ini cuba melihat aspek-aspek tertentu seperti ekonomi, politik dan sosial dengan lebih teliti. Oleh itu kajian ini nanti cuba melihat kedudukan kumpulan sosial dari segi kedudukan dan peranannya ke atas satu komuniti yang selama ia ditubuhkan, belum ada lagi kajian dibuat mengenainya.

KONSEP KOMUNITI

Di dalam kebanyakan kajian mengenai masyarakat, konsep komuniti sering kali digunakan. Ini adalah untuk menggambarkan ciri-ciri tertentu dan struktur am dalam kelompok tersebut. Tetapi, di dalam dunia ini, terdapat berjenis-jenis kelompok manusia dan tidak semuanya boleh digolongkan di dalam konsep komuniti. Ini adalah kerana istilah komuniti ini mempunyai definisinya tertentu di dalam bidang pengajian sosiologi.

Huraian ke atas konsep komuniti ini adalah sangat penting kerana kajian ini melihat komuniti sebagai satu unit sosial dan seterusnya melihat samada kampung tersebut terletak di dalam golongan yang sama.

G.A. Hillery¹ telah mengkaji berpuluh-puluh pendapat ahli Sosiologi Antropologi mengenai konsep komuniti semasa beliau menjalankan kajian. Dari rumusannya, terdapat tiga faktor yang dianggap sebagai menetapkan pengertian definisi komuniti. Tiga faktor yang menjadi dasar penting untuk mengelompokkan satu-satu kumpulan manusia, samada ianya komuniti ataupun tidak ialah:-

Nisalnya, oleh sebab menganut agama yang sama, mereka pergi ber-

- 1) Faktor Common Area (Kawasan Yang Sama)
- 2) Faktor Common Ties (Ikatan Yang Sama)
- 3) Faktor Social Interaction (Hubungan Sosial Antara Ahli)

Ramai dari ahli-ahli Sosiologi dan Antropologi dari kumpulan yang sama berpendapat bahawa tiap-tiap golongan yang digolongkan pada konsep komuniti, sekurang-kurangnya mestilah antara lain mempunyai ketiga-tiga dasar tersebut.

Melihat kepada tiga faktor asas sesuatu komuniti itu, maka dikatakan logik, kerana misalnya ahli yang tergolong dalam satu komuniti mestilah tinggal di dalam satu kawasan yang sama dan berhampiran. Sekiranya berjauhan dan hubungan antara mereka jarang sekali berlaku atau susah dilakukan sebab duduk berjauhan, maka mereka tidaklah boleh dikatakan terdiri dari satu komuniti walaupun ada wujud hubungan tertentu seperti hubungan kekeluargaan.

Selain dari tinggal dalam kawasan yang sama, ahli-ahli dalam komuniti mestilah ada ikatan dalam bidang-bidang tertentu untuk melengkapkan syarat-syarat wujudnya satu komuniti. Ikatan yang sama adalah sangat penting kerana melaluinya wujud perasaan kekitaan. Ikatan tersebut akan wujud dalam bentuk resmi ataupun tidak resmi dan dipraktikkan oleh ahli-ahli bersama dalam bidang-bidang tertentu seperti ekonomi, pentadbiran, sosial, agama dan kepercayaan-kepercayaan. Seterusnya dalam menjalankan aktiviti-aktiviti yang sama untuk keperluan tertentu maka wujudlah hubungan sosial antara ahli-ahli. Oleh itu faktor ketiga wujud hasil dari ikatan yang sama.

Misalnya, oleh sebab menganut agama yang sama, mereka pergi ber-

sembahyang ke tempat yang sama dan menubuhkan ahli jawatankuasa mesjid untuk menguruskan hal-hal agama. Hal-hal begini menimbulkan hubungan yang baru di antara ahli-ahli ataupun sebab mereka sama-sama bekerja sebagai nelayan, maka mereka menubuhkan badan Koperatif Nelayan untuk kepentingan mereka bersama.

Dari huraian di atas, bolehlah dilihat bahawa tiga faktor, iaitu kawasan yang sama, ikatan yang sama dan hubungan sosial merupakan garis ukuran penentuan komuniti. Sunggohpun demikian ia kelihatan garis penentuan yang agak longgar, kerana unsur seperti kawasan, tidak pula dinyatakan ataupun ditetapkan keluasannya. Kadang kala kawasan yang lebih luas menyebabkan hubungan yang lebih longgar berbanding dengan kawasan yang lebih kecil, mempunyai hubungan antara individu yang lebih rapat dan erat. Jika dilihat pembahagian yang mengikut politik dan pentadbiran pula, terdapat beberapa pembahagian seperti kampong, mukim, daerah dan negeri, tetapi yang mana satukah yang merupakan unit tertentu meliputi kawasan tertentu.

Smelser (Smelser: 1967)² telah memberikan had sempadan-sempadan komuniti ini, mengikut beliau "... the localised population which are interdependent on a daily basis."

Setelah meletakkan kedudukan masyarakat yang dikaji sebagai satu komuniti, maka akan dilihat apakah jenis komuniti tersebut. Bagi beliau, perhubungan yang berdasarkan daily basis iaitu yang berlaku tiap-tiap hari, adalah merupakan syarat penting bagi komuniti.

Jadi, bolehlah dikatakan bahawa kawasan yang sama seperti satu mukim atau daerah atau negeri, walaupun wujud hubungan tertentu antara

yunit-yunit ini, tetapi tidaklah boleh digolongkan dalam satu komuniti.

Antara ahli-ahli yunit demikian tidak wujud hubungan harian yang lebih rapat atau bersemukaan. (face-to-face)

Melihat kepada keadaan Kampong Kenanga, maka bolehlah ianya diletakkan di dalam kategori satu komuniti. Kawasan yang kecil ini, lengkap dengan sempadan tertentu, memungkinkan hubungan harian berlaku di antara sebahagian besar penduduk yang dianggap hubungan face-to-face.

Dari segi ikatan yang sama pula, wujud beberapa persamaan dalam hidup mereka, seperti bangsa, ugama, kepercayaan dan amalan. Ini adalah bertepatan seperti yang dikemukakan oleh Mercer (Mercer: 1956) ³ iaitu,

"Share a common culture"

Oleh sebab adanya ikatan-ikatan yang sama seperti diterangkan di atas, maka kemungkinan mengujudkan hubungan-hubungan sosial adalah positif.

Satu lagi faktor yang penting ialah perasaan berkitaan yang disebut oleh Linton (1936) ⁴ sebagai "esprit-de-corp".

Perasaan kekitaan adalah sangat penting wujud di antara ahli, kerana sekiranya tidak ada perasaan kesatuan ataupun kekitaan ini, maka hubungan kelompok itu akan mudah terurai dan berpecah.

Setelah meletakkan kedudukan masyarakat yang dikaji sebagai satu komuniti, maka akan dilihat apakah jenis komuniti tersebut.

Ianya tidaklah tegas (rigid), misalnya, selalu dikatakan komuniti rural lebih kecil kawasannya dari urban tetapi mungkin ada kawasan rural dalam ma-

JENIS KOMUNITI

Untuk melihat masyarakat yang dikaji, cara yang mudah ialah dengan membezakan rural dan urban seperti yang dilakukan oleh pengkaji-pengkaji sebelum ini.³ Namun pembahagian ini bukanlah secara saintifik dan tepat kerana walaupun telah banyak kajian dilakukan oleh para sosiologi untuk membahagikan, tetapi tidak terdapat 2 pola iaitu satu rural dan satu lagi urban. Oleh itu pendekatan yang boleh dibuat ialah dengan melihat konsep ini sebagai satu kontinum (continuum). Dalam erta kata lain, melihat konsep ini bukan sahaja di dalam bentuk ciri-ciri asing sahaja tetapi menganggap adanya satu proses iaitu persambungan berlaku di antara dua bentuk ini iaitu rural dan urban dan urban dan rural tidak berlaku secara mengejut seperti dalam satu pola yang mudah.

S.A. Queen dan D.R. Carpenter,⁵ mengatakan, (1953 m.s. 38),

"... there is a continuous gradation..... from rural to urban rather than a simple rural-urban dichotomy."

Untuk melihat perbezaan antara rural dan urban, Sorokin dan Zimmerman (1929)⁶ telah mengemukakan lapan faktor angkubah (variables) untuk membezakan rural dan urban. Faktor-faktor tersebut ialah pekerjaan, saiz, kepadatan penduduk, keseragaman, perbezaan sosial dan susunlapis sosial, mobiliti, keadaan alam dan sistem perhubungan.

Sungguhpun ada dasar yang cuba membahagikan kedua-dua rural dan urban, tetapi ianya hanyalah benar pada peringkat relative sahaja dan ianya tidaklah tegas (rigid), misalnya, selalu dikatakan komuniti rural lebih kecil kawasannya dari urban tetapi mungkin ada kawasan rural dalam ma-

syarakat lain yang lebih luas dari urban tadi. Oleh itu, angkubah-angkubah di atas hanyalah sebagai jeneralisasi di dalam sosiologi. Di Amerika⁷ misalnya, satu kawasan yang mempunyai bilangan penduduk lebih dari 2,500 orang diletakkan di dalam kategori urban dan yang mempunyai penduduk kurang dari 2,500 orang dianggap sebagai rural. Oleh itu, sudah tentu ada kawasan rural yang terletak di dalam kawasan bandar ataupun hampir bandar. Yang pentingnya di sini, yang cuba ditunjukkan ialah adanya kawasan tertentu yang menunjukkan ciri-ciri tertentu yang berlainan dengan bandar dalam beberapa bidang hidup anggota-anggotanya iaitu mempunyai ciri-ciri rural walaupun ianya terletak di dalam kawasan bandar.

Apa yang cuba ditegaskan di dalam konsep rural dan urban di sini ialah kedudukan kawasan kajian yang terletak hampir dengan bandar dan mempunyai angkubah rural dan juga angkubah urban. Oleh itu di manakah harus diletakkan kawasan kajian ini dan jenis komuniti apakah yang dikaji. Maka oleh sebab itu, tidak perlu tumpuan secara terperinci terhadap angkubah rural-urban tersebut. Ini adalah memandangkan kawasan yang dikaji ditubuhkan secara berancang dan baru berusia 20 tahun. Maka sudah tentulah ianya bukan sebuah kampung tradisi dan tidak juga sebuah kawasan urban. Mengikut Wirth (1964 M.s. 66)⁸

"... For Sociology purpose, a city may be defined as a relatively large, dense and permanent settlement of socially heterogeneous individual."

Wirth di sini memberikan ukuran yang sewenang-wenang terhadap degree."

komuniti seperti katanya, komuniti sebenarnya adalah beransur-ansur dari yang paling kecil kepada yang paling besar, dan yang tipis kepada yang begitu padat isi penduduknya dan dari homogenous kepada yang paling heterogeneous.

Walaupun ukuran Wirth dianggap terlalu mudah tetapi ukuran ini boleh diberikan kepada konsep kajian dan menganggap kawasan kajian berada di dalam satu keadaan proses kontinum (continuum) iaitu berada di dalam perantaraan antara rural dan urban. Ini bertepatan seperti yang telah dihuraikan dari pendapat S.A. Queen dan D.R. Carpenter tadi iaitu *able to differentiate*.

"... there is a continuous gradation..... from rural to urban."

KONSEP KUMPULAN SOSIAL

Selain daripada konsep komuniti yang telah dihuraikan tadi, satu lagi konsep iaitu kumpulan sosial kerana kajian ini menumpu ke atas kumpulan sosial dan kedudukannya ke atas komuniti. Ini adalah penting kerana konsep komuniti yang mempunyai faktor ikatan yang sama dan mewujudkan hubungan sosial di antara individu tersebut apabila diinstitusikan membentuk kumpulan sosial. Oleh itu hubungan sosial yang di dalam komuniti samada secara langsung atau tidak langsung disebut sebagai kumpulan sosial.

Cartwright dan Zander (1908)⁹ di dalam Group Dynamic telah mendefinisikan secara umum, kumpulan sosial sebagai,

"..... a collection of individuals who are related to one another that make them interdependent to some significant degree."

Oleh itu hubungan sosial yang wujud di atas sekumpulan individu tersebut menyebabkan mereka saling berkaitan di atas satu tahap yang tertentu. Hubungan ini boleh dilihat misalnya hubungan di antara anggota-anggota kumpulan sosial ataupun hubungan di antara ahli dan ketua kumpulan sosial tersebut.

Chinoy¹⁰ pula menjelaskan bahawa kumpulan sosial adalah....

"...a number of persons whose relationships are based upon the set of interrelated groups who share certain beliefs and values and their relations towards one another to be able to differentiate."

Di sini Chinoy cuba menjelaskan lagi pengertian kumpulan sosial itu iaitu hubungan yang terjalin di antara individu yang mempunyai kepercayaan yang sama dan set nilai yang dimiliki bersama. Hubungan adalah berdasarkan kepada pembahagian peranan dan status yang berlainan.

Dalam halaman 7, Chinoy mengulaskan lagi bahawa kumpulan sosial tersebut adalah....

"A social group consists of a number of persons whose relationship are based upon an interact with one another in a more or less standardized fashion determined largely by the norms and values they accept. They are limited or held together by a sense of common identity or a similarly interest which enables them to differentiate members from non-members."

Daripada penjelasan Chinoy di atas, didapati bahawa set hubungan yang dimaksudkan oleh Cartweight dan Zander (1908) di antara individu adalah bergantung kepada peranan dan status yang sebahagian besarnya ditentukan oleh norma dan nilai yang diterima oleh masyarakat setempat. Perhubungan mereka ini dikukuhkan dengan adanya minat atau kepentingan bersama di antara ahli-ahli kumpulan sosial tersebut.

Oleh itu, unsur penting di dalam kumpulan sosial ialah hubungan yang mempunyai peranan dan status tertentu yang sebahagian besarnya ditentukan oleh norma dan nilai kehidupan komuniti tersebut. Faktor perhubungan sosial ini juga wujud kerana adanya minat atau kepentingan bersama di antara ahli-ahli yang menganggotai kumpulan sosial tersebut.

¹¹
Paul Chowndry di dalam kajiannya (1971), menyatakan kumpulan sosial ditubuhkan adalah wujud sesuai untuk memajukan keadaan sosial melalui kerja-kerja sosial, dan penubuhannya adalah dengan inisiatif ahli tanpa pergantungan dari kawalan luar.

"..... an organisation which, whether its workers are paid or unpaid, is initiated and governed by its own members without external control, voluntary action is by its very nature local people living in an area, many wish to improve their social condition through voluntary action."

Daripada definasi-definasi di atas maka pengertian kumpulan sosial ini menepati definasi pertubuhan sosial seperti yang telah didefinisikan di dalam "Encyclopedia of Social Science.", iaitu individu yang teratur pertubuhannya, walaupun keahliannya secara sukarela. Disamping itu ianya ada mempunyai tujuan iaitu untuk kepentingan bersama

"... A voluntary association is an organised group of persons:

1. That is formed in order to further some common interest of its members.

2. In which **membership** is voluntary in the sense that it is neither mandatory nor acquired through birth;

3. that exists independently of the state."¹²

Walaupun dari segi interpretasi sarjana-sarjana sosiologi berbeza tentang **organisasi** kumpulan sosial ini, namun yang jelasnya, hampir semuanya mengambil kira tiga ciri utama yang perlu ada dalam sesebuah pertubuhan sukarela seperti yang dipersetujui oleh "Encyclopedia of Social Science" di atas.

¹³
Sills (1966) juga menyokong pendapat di atas dengan memberi rumusan tiga ciri utama yang perlu ada dalam sesebuah kumpulan sukarela yang merupakan ".....an organised group of persons" itu iaitu;

1. ianya ditubuhkan untuk memenuhi beberapa kepentingan bersama ahli-ahli;

2. keahliannya adalah sukarela dalam ertikata ianya tidak diwajibkan dan tidak juga diperolehi melalui kelebihan; dan

3. ianya wujud tanpa bergantung kepada negara atau kerajaan, iaitu berkedudukan sebagai "pertubuhan yang bebas."

Oleh itu, jelaslah bahawa kumpulan sosial adalah satu kumpulan individu yang teratur pertubuhannya, walaupun keahliannya secara sukarela. Disamping itu ianya ada mempunyai tujuan iaitu untuk kepentingan bersama

ahli-ahlinya. Kedudukannya yang bebas ini adalah sesuai dengan keadaan sebuah negara yang mengamalkan demokrasi seperti Malaysia. Sungguhpun demikian, di dalam keadaan negara yang maju di zaman moden ini, kesesatannya dari daerah di dalam Negeri Selangor. lamatan negara adalah sangat mustahak. Oleh itu, kedudukan pertubuhan sosial ini sentiasa diawasi selagi ianya tidak mempunyai unsur-unsur untuk memecah belahkan rakyat di seluruh negara walaupun pertubuhan mereka dianggap sebagai satu pertubuhan yang bebas.

ii. Kampong Raja Uda

Menyentuh pula tentang penyertaan ahli di dalam kumpulan sosial

iv. Felda Bukit Serampang

ini, Simmel menganggap kedudukan individu sebagai

vi. Kampong Sungai Raya

"..... torn between two alternatives, i.e.

4. Di bandar dimaksudkan ialah Kuala Lumpur.

i by belonging to a group an individual must

5. Soal-selidik - contoh soal-selidik ada dilampirkan di bahagian

belak submit to social control and thereby give up

6. Some some personal freedoms; "bersama-sama komuniti selama 4

Bulan.

sebaliknya pula

7. Data-data yang dimaksudkan ialah:-

ii. remaining independent of a group, deprives the

1. Minit Mesyuarat Pertubuhan-Pertubuhan

ii. individual of the benefit of membership (e.g.

iii. Surat jemputan Bendahari

iv. economic, security, acceptance, prestige)¹⁴

8. Walaupun mengikut Simmel, dengan menyertai kumpulan sosial terpaksa mengorbankan beberapa kebebasan diri namun jika ada perasaan kesedaran

9. "distortion" - pengubahsuaian oleh Setiausaha Pertubuhan

(consciousness), membolehkan ahli saling tolong menolong dan bekerjasama.

10. "Syift" - kerja mengikut giliran iaitu pagi, petang dan malam.

Dengan adanya kerjasama, perpaduan akan wujud dan objektif kumpulan

Pagi - Dari pukul 7 hingga 3 petang

sosial dapat dicapai. Sebaliknya jikalau majoriti ahli-ahli tidak ber-

Malam - Dari pukul 11 malam hingga 7 pagi

tanggungjawab dan tidak mengikut peraturan maka kumpulan tersebut akan

11. Di Johor - ialah Felda Lenga

gagal mempertahankan kedudukannya dan akhirnya akan bubar.

NOTAKAKI JUKAN

BAB I - Tujuan dan bidang kajian

1. Kampong Kenanga berada dalam daerah Gombak. Gombak adalah satu dari daerah di dalam Negeri Selangor.
*man and Company
GLENVIEW, ILLINOIS, LONDON*
2. Pertubuhan sosial yang dikaji termasuk kumpulan formal dan kumpulan informal.
*Sociology - An Introduction
John Wilby & Sons, Inc. New York*
3. Kampong-kampong yang dibandingkan ialah:-
*3. Mercer B.E. The American Community
Random House, New York*
4. i. Kampong Chengkat Larang
ii. Kampong Raja Uda
iii. Kampong Kepayang
iv. Felda Bukit Serampang
v. Felda Lenga
vi. Kampong Sungai Raya
*The Study of Men
Appleton - Century Croft, Inc.
New York*
5. Di bandar dimaksudkan ialah Kuala Lumpur.
*5. Carpenter D.B. & Queen S.A. The American Society
Hill, New York*
6. Soal-selidik -- contoh soal-selidik ada dilampirkan di bahagian belakang.
*Sociology
Holt. New York*
7. Semasa kajian, pengkaji tinggal bersama-sama komuniti selama 4 bulan. Talib
*Komuniti Bandaran Melayu - Kg.
Raja Uda*
8. Data-data yang dimaksudkan ialah:-
i. Minit Mesyuarat Pertubuhan-Pertubuhan
ii. Minit Mesyuarat Agong
iii. Surat Jemputan Bendahari
iv. Buku Bendahari
*Ilmiah M.A.
Universiti Malaya, Kuala Lumpur.
On Cities and Social Life (ed)
Albert J. Reiss Jr.
University of Chicago Press,
Chicago.*
9. "Reliable" ialah bahan-bahan yang boleh dipercayai iaitu diterima dari Setiausaha Pertubuhan.
KONSEP
10. "distortion" -- pengubahsuaian oleh Setiausaha Pertubuhan
*duction
Prentice Hall Inc.*
11. "Syift" -- kerja mengikut giliran iaitu pagi, petang dan malam.
12. Pagi -- Dari pukul 7 hingga 3 petang
Petang -- Dari pukul 2 hingga 10 malam
Malam -- Dari pukul 11 malam hingga 7 pagi
*American Society
Hill, New York*
13. Di Johor -- ialah Felda Lenga
*Chowndry D.P. 1971
Voluntary Social Welfare in India
New Delhi*
14. Di Pahang -- ialah Felda Bukit Serampam.
15. Encylopedia of Social Science
Sociological Aspect

BAHAN RUJUKAN Sills dalam International Encyclopedia of Social Science Vol. 13 (Reprinted 1972) (Hal. 357 - 397)

KONSEP KOMUNITI

1. Telah dipetik dari Bernard J. 1973 The Functions of Social The Sociology of Community Scott, Foresman and Company GLENVIEW, ILLINOIS, LONDON
2. Smelser N.J. Sociology - An Introduction John Wilby & Sons, Inc. New York
3. Mercer B.E. The American Community Random House, New York
4. Linton, R 1936 The Study of Men Appleton - Centry Croft, Inc. New York
5. Carpenter D.B. & Queen S.A. 1929 The American Society Mc Graw Hill, New York
6. Sorokin P & Zimmerman ec. Principles of Rural-Urban Sociology Halt. New York
7. Rokiah Talib Komuniti Bandaran Melayu - Kg. Raja Uda Kajian Ilmiah M.A. Universiti Malaya, Kuala Lumpur.
8. Wirth, L On Cities and Social Life (ed) Albert J. Reiss Jr. University of Chicago Press, Chicago.

KONSEP KUMPULAN SOSIAL

9. Wilson. S. 1978 Informal Group. An Introduction Prentice Hall Inc. Eaglewood Cliffs, New Jersey.
10. Chinoy D.B. & Queen S.A. 1953 The American Society Mc Graw Hill, New York
11. Chowndry D.P. 1971 Voluntary Social Welfare in India New Delhi
12. Encyclopedia of Social Science Sociological Aspect

13. David L. Sills dalam International Encyclopedia of Social Science Vo. 15 (Reprinted 1972) (Hal. 357 - 397)

14. AR Loser, L.A. 1971 KAJIAN

The Functions of Social Conflicts

Ronteldge a Keegan Paull

Ltd., London.

Pada mulanya¹ kawasan kajian ini¹ adalah sebuah kawasan lombong bijih timah. Bila Jepun memerintah pada masa perang dunia kedua, kawasan ini telah terbiar dan tidak aktif lagi. Selepas Inggeris menang dan kembali memerintah, lombong ini telah ditambah untuk membina jalanraya besar dari Kuala Lumpur ke Utara. Pada tahun 1960, apabila kerajaan bercadang untuk mengadakan projek perumahan kos rendah, kawasan tersebut dianggap sesuai lalu dijadikan tapak projek perumahan. Ini adalah kerana keadaannya yang strategi, di tepi sebuah jalanraya besar.

Ura-ura rancangan ini sebenarnya datang dari pertubuhan UMNO² yang sewaktu itu di bawah pimpinan Datuk Harun bin Idris. Beliau juga pada masa itu ialah Menteri Besar Selangor. Pembinaan yang mengambil masa kira-kira 2 tahun ini, telah siap pada tahun 1964 dan mula diduduki pada pertengahan tahun tersebut.

Tujuan utama kampung ini dibina ialah untuk menempatkan orang-orang Melayu yang berada di sekitar kawasan Rawang dan Ulu Selangor. Kawasan perumahan orang-orang Melayu sangat penting keujudannya, memandangkan selepas merdeka, pihak komunis³ yang kebanyakannya terdiri dari orang-orang Cina, ramai yang masih berada di sekitar hutan-hutan daerah Ulu Selangor⁴ termasuklah di kawasan Rawang ini. Jika dibiarkan kawasan ini terbiar di monopoli oleh pengaruh komunis, kemungkinan pengaruh komunis akan bertambah kembang dan merupakan satu ancaman yang membahaya kepada negara. Oleh itu, dengan menempatkan satu kawasan perumahan orang-

BAB II

LATAR BELAKANG TEMPAT KAJIAN

Pada mulanya¹ kawasan kajian ini adalah merupakan sebuah kawasan lombong bijih timah. Bila Jepun memerintah pada masa perang dunia kedua, kawasan ini telah terbiar dan tidak aktif lagi. Selepas Inggeris menang dan kembali memerintah, lombong ini telah ditambah untuk membina jalanraya besar dari Kuala Lumpur ke Utara. Pada tahun 1960, apabila kerajaan bercadang untuk mengadakan projek perumahan kos rendah, kawasan tersebut dianggap sesuai lalu dijadikan tapak projek perumahan. Ini adalah kerana keadaannya yang strategik, di tepi sebuah jalanraya besar.

Ura-ura rancangan ini sebenarnya datang dari pertubuhan UMNO² yang sewaktu itu di bawah pimpinan Datuk Harun bin Idris. Beliau juga pada masa itu ialah Menteri Besar Selangor. Pembinaan yang mengambil masa kira-kira 2 tahun ini, telah siap pada tahun 1964 dan mula diduduki pada pertengahan tahun tersebut.

Tujuan utama kampung ini dibina ialah untuk menempatkan orang-orang Melayu yang berada di sekitar kawasan Rawang dan Ulu Selangor. Kawasan perumahan orang-orang Melayu sangat penting keujudannya, memandangkan selepas merdeka, pihak komunis³ yang kebanyakannya terdiri dari orang-orang Cina, ramai yang masih berada di sekitar hutan-hutan daerah Ulu Selangor⁴ termasuklah di kawasan Rawang ini. Jika dibiarkan kawasan ini terbiar di monopoli oleh pengaruh komunis, kemungkinan pengaruh komunis akan bertambah kembang dan merupakan satu ancaman yang merbahaya kepada negara. Oleh itu, dengan menempatkan satu kawasan perumahan orang-

orang Melayu maka diharap bukan sahaja dapat mengurangkan pengaruh komunis tetapi juga menolong orang-orang Melayu yang berpendapatan rendah mendapatkan sebuah rumah kediaman. Disamping itu, ini juga boleh mengelakkan orang ramai yang tiada rumah membina rumah-rumah setinggian di pinggir-pinggir bandar.

Sebelum kawasan ini dibuka, ahli jawatankuasa UMNO telah menyediakan borang-borang rumah kepada semua orang-orang Melayu yang tinggal di kawasan Rawang dan yang memerlukan rumah. Setelah borang-borang permohonan diproses dan diteliti maka tanah seluas 56 ekar diperuntukkan oleh Kerajaan Negeri dan sebanyak 113 buah rumah pun dibina di kawasan ini.

Pembangunan rumah-rumah kampung ini telah bermula sejak tahun 1962 hingga awal tahun 1964. Ianya mula diduduki pada tahun 1964 di bulan Jun. Pembukaan resmi kampung ini telah dilakukan oleh Datuk Harun bin Hj. Idris pada tahun 1965.

1. SUSUNAN RUMAH⁵

	Tanah	Rumah
Peringkat A	2.86 sen	14.46 sen
Peringkat B		19.03 sen

Rumah-rumah di kawasan ini terbahagi kepada 2 peringkat iaitu peringkat A dan peringkat B. Peringkat A bererti ianya lebih dahulu dibina dan diduduki oleh penghuninya. Sementara peringkat B pula didirikan pada tahun yang sama tetapi lewat 6 bulan dan didiami pula pada tahun 1965. Antara kedua-dua rumah peringkat A dan B, bentuk rumah adalah tetap sama.

Rumah peringkat A dibina menghadap jalan raya besar dari Kuala Lumpur ke Utara. Sementara rumah peringkat B pula dibina di belakangnya dan menghadap hutan simpan dan lombong ikan. Oleh itu penduduk peringkat

A menghadapi keadaan bising jalanraya dan penduduk B pula menjalani keadaan sunyi berhadapan dengan hutan. Um menjelaskan bayaran penuh, tetap. Selain daripada rumah penduduk kampung ini, terdapat sebuah kelinik⁶ bidan kerajaan dan tiga buah rumah bekas polis di sebelah kanan kampung ini. Terdapat juga 3 klot kosong yang belum didirikan apa-apa projek di atasnya. Di bahagian tengah kampung, terdapat sebuah Balairaya, sebuah rumah UMNO dan dua buah rumah kedai. Di hadapan rumah kedai, terdapat sebuah sekolah agama dan sebuah asrama yang sedang dalam proses pembinaannya. Ubah susikan⁸ keadaan rumah mereka. Walaupun sebelum habis menjelas-

2. PEMBAYARAN RUMAH penghuni boleh menyambung bahagian belakang rumah mereka. Rumah-rumah di kawasan ini, semuanya mempunyai harga yang sama iaitu \$3,300-00 sebuah. Bayaran tiap-tiap bulan, ialah sebanyak \$19.03 iaitu termasuk harga tanah. Bayaran ini mengambil masa selama 17 tahun untuk menyelesaikan harga sepenuhnya. Pejabat Daerah sebelum mendapat kelulusan untuk mengubahsuai rumah-rumah mereka.

PEMBAYARAN RUMAH

KEDUDUKAN KAWASAN KAJIAN

Kampung Kenanga terletak di sebelah kanan jalanraya besar dari

JENIS BAYARAN	HARGA
Tanah	2.86 sen
Insuran Api	1.50 sen
Rumah	14.46 sen
JUMLAH BAYARAN	19.03 sen

dengan jelas rumah-rumah di kawasan kajian. Walaupun kedudukannya yang

Apabila tempoh 17 tahun ini telah tamat iaitu pada akhir tahun 1981, masih ada lagi penghuni yang belum menjelaskan bayaran penuh, tetapi sejauh ini belum ada lagi amaran yang diterima dari pihak Kerajaan Negeri, mungkin keadaan ini adalah kerana bilangan yang belum menjelaskan hutang mereka adalah tersangat kecil berbanding dengan bilangan yang telah menjelaskannya iaitu lebih daripada 3/4 dari bilangan semua penghuni.

Setelah pembayaran semua dijelaskan, penghuni dibenarkan untuk mengubah suai⁸ keadaan rumah mereka. Walaupun sebelum habis menjelaskan bayaran rumah, penghuni boleh menyambung bahagian belakang rumah mereka tetapi tertakluk kepada peraturan supaya bahagian hadapan rumah mestilah masih tetap seperti keadaan asalnya. Sungguhpun demikian, setiap rumah yang hendak diubahsuai pada masa ini, masih lagi perlu dihantar gambarajah rumahnya (pelan) ke Pejabat Daerah sebelum mendapat kelulusan untuk mengubahsuai rumah-rumah mereka.

KEDUDUKAN KAWASAN KAJIAN⁹

Kampung Kenanga terletak di sebelah kanan jalanraya besar dari Kuala Lumpur ke Utara. Satu "landmark" yang pasti ialah ia terletak di hadapan sebuah stesyen minyak Shell pada bahagian selatannya dan hujung Utaranya pula terdapat sebuah Masjid Jamek Rawang.

18 batu ke selatan Kampung ini ialah Bandar Kuala Lumpur dan 100 batu ke Utara ialah Bandar Ipoh. Jalanraya besar terletak 175 meter di hadapan kawasan ini. Oleh itu setiap kenderaan yang lalu, boleh melihat dengan jelas rumah-rumah di kawasan kajian. Walaupun kedudukannya yang

strategik, tetapi pencemaran udara dan asap kenderaan dan juga dari asap kilang simen yang berada kira-kira $\frac{1}{2}$ batu di hadapan kawasan ini adalah merupakan masalah yang sekian lama dihadapi oleh penduduk di kawasan ini. Tetapi sejak mula-mula kampung ini dibina belum ada lagi masalah yang dianggap serius yang dihadapi dan belum ada lagi kajian tentang alam sekitar yang dijalankan oleh badan-badan tertentu.

Di dalam Kampung ini, terdapat dua kawasan lapang untuk kanak-kanak yang bersekolah agama. Kawasan ini telah digunakan oleh penduduk di sini terutamanya kaum belia sebagai tempat bermain bola sepak dan bola jaring di waktu petang. Kawasan untuk bercucuk tanam sebenarnya tidak ada kawasan ini tetapi bagi penduduk yang berminat untuk menjalankan aktiviti pertanian¹⁰, mereka telah mengusahakan kawasan hadapan rumah mereka iaitu kawasan hakmilik kerajaan. Pokok-pokok besar seperti kelapa dan mangga banyak ditanam di bahagian kiri kanan rumah dan juga di bahagian belakang rumah penduduk.

Selain daripada pekan Rawang, Kampung ini tidaklah terpisah terus dari kawasan perumahan lain. Ada beberapa kawasan perumahan lain yang telah didirikan misalnya Kampung Melayu Batu 16, terletak 2 batu ke selatan kawasan ini. Di sebelah barat pula terdapat 3 buah kampung bangsa asing iaitu Kampung India Muslim, Kampung Orang-Orang Gurkha dan Kampung Punjabi.

DEMOGRAFI

Banci yang terakhir yang telah dijalankan di Kampung ini ialah pada akhir tahun 1983. Ianya telah dijalankan oleh badan JKKK Kampung dan data ini telah digunakan oleh Pejabat Daerah Gombak untuk rujukan.

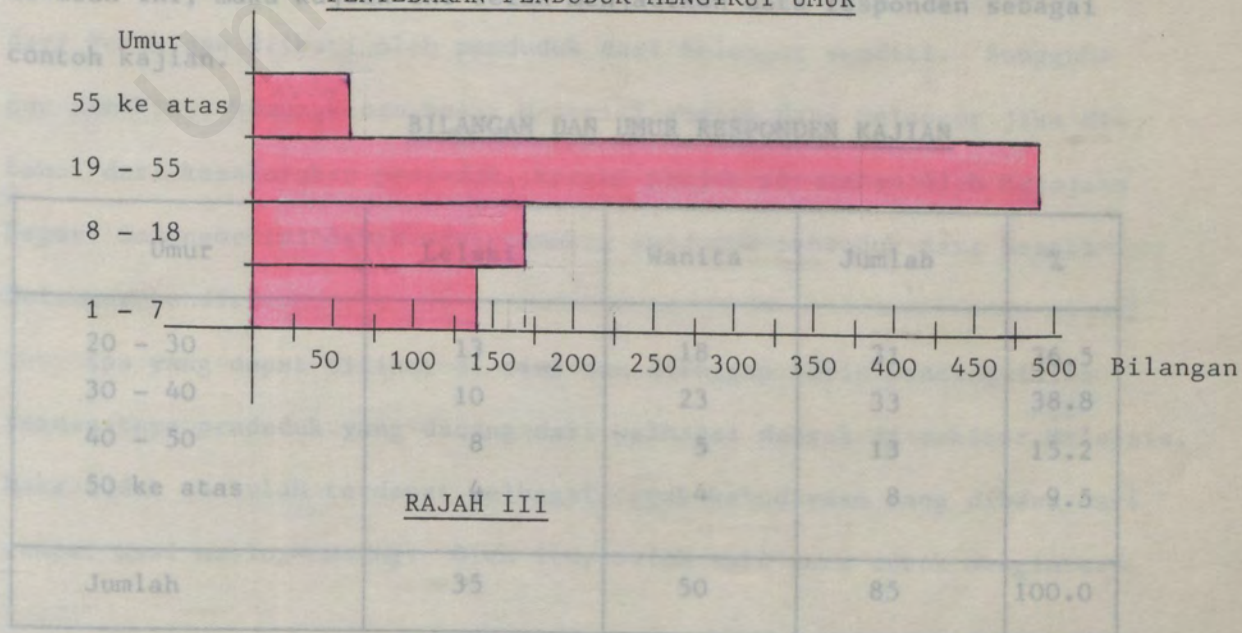
Tetapi kelemahan data ini ialah tidak ada bilangan sebenar lelaki dan wanita telah dicatatkan dan begitu juga data-data dari banci sebelum ini.

BANCI PENDUDUK 1983

Umur/tahun	Bilangan	%
1 - 7	146	17.7
8 - 18	168	20.3
19 - 55	449	54.4
55 ke atas	61	7.6
Jumlah Penduduk	824	100.0

RAJAH II

PENYEBARAN PENDUDUK MENGIKUT UMUR

PENYEBARAN PENDUDUK

Daripada data banci di atas, kelihatan lebih daripada 54 peratus penduduk adalah terdiri daripada penduduk yang berumur antara 18 hingga 55 tahun. Sebanyak 20 peratus penduduk pula adalah penduduk yang berumur antara 7 hingga 18 tahun dan kanak-kanak berumur 1 hingga 7 tahun pula adalah seramai lebih kurang 17 peratus. Sungguhpun demikian, bilangan kanak-kanak mungkin telah bertambah berbanding dengan tarikh terakhir banci iaitu pada tahun 1983. Golongan yang sedikit sekali ialah penduduk yang berumur 55 tahun ke atas iaitu lebih kurang 7 peratus sahaja daripada jumlah semua penduduk di kawasan tersebut.

Bolehlah dikatakan, antara lain, selama penubuhannya yang hampir 20 tahun, golongan jenerasi pertama yang mendiami di kawasan ini, masih lagi kekal tinggal di kawasan ini yang kebanyakannya berumur di antara 40 hingga 50 tahun dan anak-anak mereka pula, ramai yang telah dewasa, berumur lebih daripada 18 tahun.

Untuk melihat lebih lanjut lagi tentang latarbelakang penduduk di kawasan ini, maka kajian ini telah menjadikan data responden sebagai contoh kajian.

BILANGAN DAN UMUR RESPONDEN KAJIAN

Umur	Lelaki	Wanita	Jumlah	%
20 - 30	13	18	31	36.5
30 - 40	10	23	33	38.8
40 - 50	8	5	13	15.2
50 ke atas	4	4	8	9.5
Jumlah	35	50	85	100.0

TEMPAT ASAL RESPONDEN

Tempat Asal	Bilangan	%
Selangor	25	29.5
Perak	30	35.3
Kedah	10	11.8
Kelantan	2	2.6
Pahang	3	3.6
Johor	5	5.4
Melaka	10	11.8
Jumlah responden	85	100.0
Sekolah Rendah	14	16.5
Sekolah Menengah	40	47.0
Kolej/Maktab	13	15.3
Universiti	3	3.6

RAJAH V

Jika kita ambil daripada contoh soal-selidik tersebut, di dapati kebanyakan penduduk ini adalah berasal dari berbagai tempat di sekitar Malaysia. Daripada kajian ini, bilangan yang teramai sekali adalah dari Perak dan diikuti oleh penduduk dari Selangor sendiri. Sungguhpun demikian, kemungkinan besar majoriti adalah dari Selangor jika dibanci dari keseluruhan penduduk, kerana projek perumahan oleh kerajaan Negeri Selangor ini lebih mengutamakan penduduk-penduduk dari Negeri Selangor sendiri. mereka ada pendidikan agama dan kebanyakannya tahu menu. Apa yang dapat dilihat disini dan dianggap lebih penting ialah terdapatnya penduduk yang datang dari pelbagai daerah di sekitar Malaysia. Maka sudah tentulah terdapat pelbagai corak kebudayaan yang dibawa dari tempat asal masing-masing. Oleh itu, salah satu cara untuk menginter-

grasikan mereka ialah dengan penubuhan kumpulan-kumpulan sosial yang tidak mementingkan ahli-ahli, hanya dari kawasan tertentu sahaja pergaulan di antara mereka diharap dapat menimbulkan hubungan dan ikatan sosial yang akan menyatukan mereka. Oleh itu satu komuniti yang "common area"¹¹, "common-ties" dan "social interaction" dapat diwujudkan.

TARAF PENDIDIKAN RESPONDEN

Taraf Pendidikan	Bilangan	Peratus
Tidak Bersekolah	15	17.6
Sekolah Rendah	14	16.5
Sekolah Menengah	40	47.0
Kolej/Maktab	13	15.3
Universiti	3	3.6
Jumlah	85	100.0

RAJAH VI

TARAF PENDIDIKAN

Purata penduduk di kawasan ini, bolehlah dikatakan ada mempunyai pendidikan. Sungguhpun di dalam soal-selidik dikatakan tidak bersekolah tetapi sebenarnya mereka ada pendidikan agama dan kebanyakannya tahu menulis Jawi dan membaca dengan tulisan Jawi. Tetapi tidak dinafikan juga ada yang buta huruf terutama golongan tua yang berumur 80 tahun ke atas.

RAJAH VII

Taraf pencapaian akademik walaupun ada sampai ke taraf universiti, namun bilangannya masih amat kecil. Sejauh ini cuma ada 4 orang sahaja yang pernah dan sedang menuntut di Universiti Malaya. Tetapi bilangan dari Kampong tersebut adalah sangat menggalakkan. Keadaan ini mungkin disebabkan peluang pekerjaan yang agak sukar dewasa ini menyebabkan ramai pelajar menceburkan diri ke lapangan perguruan selepas selesai mengambil Sijil Pelajaran Malaysia mereka.

Peratus yang teramai ada pendidikan sekolah menengah, menunjukkan ramai anggota belia yang gagal melanjutkan pelajaran ke tahap lebih tinggi dan memilih untuk bekerja dan mencari pendapatan mereka sendiri.

Oleh itu secara keseluruhan, responden yang ditemui adalah mereka yang mempunyai pendidikan dan dianggap sebagai bukan dari komuniti yang buta huruf.

KEGIATAN EKONOMI

Pekerjaan	Bilangan	Peratus
A.P.M.C.	21	24.5
Buruh	10	11.8
Guru	6	7.1
Bomba	2	2.4
Pejabat	8	9.4
Pemandu	2	2.4
Workshop	3	3.4
Assistant Manager	1	1.2
Tidak Tetap	9	10.6
Suri Rumah	16	18.9
Pesara	7	8.3
Jumlah	85	100.0

Taraf pencapaian akademik walaupun ada sampai ke taraf universiti, namun bilangannya masih amat kecil. Sejauh ini cuma ada 4 orang sahaja yang pernah dan sedang menuntut di Universiti Malaya. Tetapi bilangan yang memasuki maktab adalah sangat menggalakkan. Keadaan ini mungkin disebabkan peluang pekerjaan yang agak sukar dewasa ini menyebabkan ramai pelajar menceburkan diri ke lapangan perguruan selepas selesai mengambil Sijil Pelajaran Malaysia mereka.

Peratus yang teramai ada pendidikan sekolah menengah, menunjukkan ramai anggota belia yang gagal melanjutkan pelajaran ke tahap lebih tinggi dan memilih untuk bekerja dan mencari pendapatan mereka sendiri.

Oleh itu secara keseluruhan, responden yang ditemui adalah mereka yang mempunyai pendidikan dan dianggap sebagai bukan dari komuniti yang buta huruf.

KEGIATAN EKONOMI

Pekerjaan	Bilangan	Peratus
A.P.M.C.	21	24.5
Buruh	10	11.8
Guru	6	7.1
Bomba	2	2.4
Pejabat	8	9.4
Pemandu	2	2.4
Workshop	3	3.4
Assistant Manager	1	1.2
Tidak Tetap	9	10.6
Suri Rumah	16	18.9
Pesara	7	8.3
Jumlah	85	100.0

meninJika dilihat dari data soal-selidik, bilangan yang teramai adalah bekerja di APMC (Association Pan Malaysian Cement). Ini memanglah benar kerana kilang simen tersebut terletak cuma 1 batu sahaja dari Kampong tersebut. Kilang tersebut juga memberikan bayaran gaji yang berpatutan kepada pekerjaanya. Selain daripada itu, kilang simen tersebut adalah merupakan kedua terbesar di Malaysia. Oleh itu jaminan kepada pekerja adalah pasti. Pelbagai bidang ekonomi ini juga, mempaSelain daripada bekerja di APMC, jelas didapati sebahagian besar penduduk tidak bergantung pada Kampong itu untuk mencari nafkah mereka. Keadaan ini adalah satu ciri penting yang membezakan struktur ekonomi Kampong ini dan kampong-kampong Melayu biasa yang berbentuk pertanian. Sebaliknya, Kampong ini merupakan satu masyarakat buruh yang hidupnya bergantung kepada perindustrian dan pejabat-pejabat di bandar, bukan pada pokok-pokok getah atau sawah padi. Ciri-ciri seperti ini ada kesamaannya seperti di Kampong Kepayang (Rokiah Talib). Oleh itu ciri-ciri dalam kampong ini tidak sama seperti di kampong-kampong lain seperti Bagan (Syed Hussin Ali). Perubahan struktur ekonomi ini pula telah mempengaruhi struktur bidang-bidang lain seperti politik dan sosial.

Berlakunya penyebaran tenaga kerja seperti ini adalah disebabkan keadaan geografi kawasan ini tidak menggalakkan bidang pertanian diterokai dan juga faktor perindustrian yang berkembang hampir di kawasan ini seperti di AMPC dan Kuala Lumpur.

Pelajaran-pelajaran moden yang diterima oleh anak-anak muda juga tiada menyediakan mereka tempat untuk bekerja di kampong, misalnya anak-anak muda lulusan maktab perguruan dan institut pengajian tinggi telah

meninggalkan kampung untuk bekerja di bandar. Keistimewaan serta kemewahan-kemewahan bandar yang dapat dilihat dan dirasa juga merupakan daya penarik yang kuat untuk mobiliti ke bandar.

Mengikut hitung panjang, pendapatan penduduk-penduduk di sini adalah sederhana. Walaupun gaji sebenar tidak diketahui, tetapi dari gaya hidup yang dipamerkan, boleh dikatakan tidak ada satu keluarga pun yang benar-benar miskin. Pelbagai bidang ekonomi ini juga, mempamerkan satu gaya hidup yang berbagai di kalangan penduduk di kawasan ini, dan ini telah mempengaruhi kegiatan kumpulan-kumpulan sosial.

Penekanan kegiatan ekonomi ini cuba memperlihatkan kedudukan status yang berlainan dalam komuniti dan peranan mereka di dalam kumpulan sosial. Bagaimanakah mereka dapat berinteraksi merupakan satu aspek menarik yang mula dijelaskan dalam kajian ini.

9. Peta kawasan kajian ada dilampirkan bersama.
10. Aktiviti pertanian yang dimaksudkan ialah seperti menanam pokok ubi, cerong, lada dan lain-lain. Ianya ditanam hanya untuk kegunaan sendiri, ianya bukan untuk dijual.
11. Rujuk semula definasi "community" oleh G.A. Hillery di dalam bab satu.

Rajah-rajah	Tajuk
I	Pembayaran Rumah
II	Banci Penduduk 1983
III	Penyebaran penduduk mengikut umur (Carta mendatar)
IV	Bilangan dan umur responden kajian
V	Tempat asal responden
VI	Taraf pendidikan responden
VII	Kegiatan ekonomi responden

NOTAKAKI

BAB II - Latarbelakang kawasan kajian

1. Masa yang dimaksudkan ialah sebelum perang dunia kedua.
2. UMNO - United Malay National Organisation.
3. Selain daripada pihak komunis, kumpulan-kumpulan kongsi gelap seperti Hai San juga berleluasa di kawasan ini.
4. Rawang termasuk di dalam daerah Ulu Selangor, sebelum di masukkan ke dalam daerah Gombak pada tahun 1982.
5. Susunan rumah - gambarajah susunan rumah ada dilampirkan di bahagian belakang.
6. Klinik bidan kerajaan terletak di sebelah selatan kawasan kajian.
Tiga buah rumah bekas polis terletak di belakang klinik tersebut.
7. Pembayaran rumah ada ditulis di dalam surat perjanjian belian rumah yang dilampirkan di bahagian belakang.
8. Pengubahsuaian dapat dilihat dari gambar-gambar rumah yang disertakan bersama.
9. Peta kawasan kajian ada dilampirkan bersama.
10. Aktiviti pertanian yang dimaksudkan ialah seperti menanam pokok ubi, terong, lada dan lain-lain. Ianya ditanam hanya untuk kegunaan sendiri, ianya bukan untuk dijual.
11. Rujuk semula definasi "community" oleh G.A. Hillery di dalam bab satu.

Rajah-rajah	Tajuk
-------------	-------

I	Pembayaran Rumah
II	Banci Penduduk 1983
III	Penyebaran penduduk mengikut umur (Carta mendatar)
IV	Bilangan dan umur responden kajian
V	Tempat asal responden
VI	Taraf pendidikan responden
VII	Kegiatan ekonomi responden

BAB III *... itu, jika dilihat kenyataan di atas, pengertian kumpulan*

KUMPULAN SOSIAL DI KAMPONG KENANGA *... tidak boleh digunakan di Malaysia,*

keran Di dalam kawasan kajian ini, terdapat tiga bentuk institusi pen-
sosial yang wujud iaitu Institusi Pentadbiran, Pertubuhan dan Per-
satuan dan Agama serta Kebajikan. Keresmian atau 'formality' se-
suatu institusi tersebut adalah bergantung kepada faktor utamanya
iaitu, samada institusi tersebut didaftarkan ataupun tidak. *ini ada-*
lah s "Di Malaysia.... setiap pertubuhan sukarela adalah W.I., per-
tubuh dimestikan pendaftaran penubuhannya dan mendapat
pengesahan dari Pejabat Pendaftaran.... Pendaftaran *ok formal atau-*
pun merupakan salah satu aspek yang ada padanya iaitu ke-
selamatan atau formaliti."¹ *asa Kemajuan dan Keselamatan Kampung atau-*
pun Pendaftaran yang dimaksudkan di atas adalah merangkumi semua ini.
jenis pertubuhan, tidak kira samada ianya parti politik, persatuan di
wanita, kebajikan, akademik atau lain-lain. Oleh itu, sesuatu per-
tubuhan yang ditubuhkan secara resmi, adalah bersifat resmi, dan
kerana itu matlamat serta rangkai kerjanya iaitu aktivitinya adalah
bersifat teori mengikut aturcara dan peraturan tertentu yang dilulus-
kan oleh pihak pendaftar pertubuhan. *tua Kampung iaitu Encik Othman bin*
Jali Mengikut Sanders...² *antikkannya telah dilakukan oleh Pegawai*
Daerah "In the formal group ... much attention is frequently
focused on qualification for membership, rights and *lengan JKK sahaja*
iaitu duties of the officers and a programme involving *nya diistiharkan*
membership." (hal 142)

Oleh itu, jika dilihat kenyataan di atas, pengertian kumpulan formal yang diterangkan oleh Sanders tidak boleh digunakan di Malaysia, kerana faktor utama kumpulan formal di Malaysia ialah dari segi pendaftarannya, bukan kelayakkan ahli-ahlinya seperti yang diterangkan oleh Sanders. Sungguhpun demikian kelayakkan ahli adalah juga penting demi untuk mentadbirkan pertubuhan tersebut. Kumpulan yang berbentuk formal yang terdapat di kawasan ini adalah seperti pertubuhan politik, perkumpulan wanita ataupun W.I., pertubuhan belia dan jawatankuasa keselamatan kampung. Semua kumpulan sosial di kawasan ini, samada berbentuk formal ataupun tidak adalah di bawah tanggungjawab Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung. Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung ataupun nama ringkatnya JKKK adalah institusi yang mentadbirkan kawasan ini. Oleh itu, sebelum membincangkan, kumpulan-kumpulan sosial yang wujud di sini, terlebih dahulu akan dilihat kedudukan JKKK Kampung ini.

JAWATANKUASA KEMAJUAN DAN KESELAMATAN KAMPONG (JKKK)

JKKK Kampung adalah merupakan badan tertinggi yang bertanggung jawab terhadap semua aktiviti yang wujud di kawasan ini. Badan ini dipengerusikan secara otomatis oleh Ketua Kampung iaitu Encik Othman bin Jalil (Tok Empat)³. Perlantikannya telah dilakukan oleh Pegawai Daerah Gombak sebagai wakil dari Kerajaan Negeri.

JKKK Kampung telah mula ditubuhkan pada tahun 1975 dengan JKK sahaja iaitu Jawatankuasa Kemajuan Kampung. Pada tahun 1980, ianya diistiharkan

1. Belia
3. UMNO
5. Wanita UMNO
7. Bekas Perajurit
8. Blok A
9. Blok B
10. Masjid Jamek

Jumlah Ahli

13 orang

sebagai merangkap badan keselamatan kampung juga. Oleh itu, namanya berubah kepada Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung. dan Jawatankuasa Kemajuan dan Keselamatan Kampung ini mempunyai 13 orang ahli iaitu seorang pengerusi, seorang bendahari, seorang setiausaha serta sepuluh orang lagi wakil dari tiap-tiap pertubuhan yang wujud di kawasan ini. Setiausaha⁴ dan bendahari telah dilantik oleh jawatankuasa tersebut. Perempuan (P.P.), Pertubuhan Belia dan Jawatankuasa Mesyuarat JKKK Kampung ini, diadakan pada setiap hari Sabtu, pukul lapan malam, yang jatuh pada tiap-tiap awal bulan. Perbelanjaan Mesyuarat JKKK ini dibiayai oleh Kerajaan Negeri dengan memperuntukkan wang imbuhan sebanyak lima puluh ringgit untuk setiap kali mesyuarat diadakan. Minit mesyuarat mestilah dihantar kepada Pejabat Daerah Gombak untuk disahkan. Mesyuarat Agong hanya diadakan tiga tahun sekali untuk merombak semula kedudukan ahlijawatankuasa.

AHLI-AHLI JAWATANKUASA KEMAJUAN DAN KESELAMATAN KAMPONG.

<u>Ahli-Ahli Jawatankuasa</u>	<u>Bilangan</u>
Pengerusi	1
Naib Pengerusi	tiada
Setiausaha	1
Bendahari	1
<u>Wakil-Wakil Dari Pertubuhan</u>	
1. Belia	1
2. Relat	1
3. UMNO	1
4. Pemuda UMNO	1
5. Wanita UMNO	1
6. Perkumpulan WANITA	1
7. Bekas Perajurit	1
8. Blok A	1
9. Blok B	1
10. Mesjid Jamek	1
Jumlah Ahli	13 orang

Negeri Pertubuhan atau persatuan yang wujud di kawasan ini, telah mengadakan berbagai aktiviti dan program. Untuk melihat kesan dan peranannya, maka ianya dinilai dari aktiviti yang dijalankan dan juga dari pandangan masyarakat di kawasan kajian tersebut. Ini dapat dilakukan dengan menjalankan temubual dan mengedarkan soal-selidik.

2. Sessi Pelajaran

Pertubuhan-pertubuhan formal yang dikaji adalah seperti Pertubuhan

4. Sessi Ugama

Politik, Pertubuhan Perempuan (P.P.), Pertubuhan Belia dan Jawatankuasa Keselamatan Kampung.

Aktiviti sukan merupakan salah satu kegiatan yang dipentingkan oleh UMNO selain daripada pelajaran, ekonomi dan ugama.

Pert. PERTUBUHAN POLITIK

Sessi Sukan

Di kawasan ini, cuma terdapat satu cawangan parti politik sahaja iaitu UMNO. Kegiatan utama sesi ini ialah untuk merapatkan hubungan di antara ahli melalui aktiviti sukan. Di samping itu hubungan dengan UMNO bahagian lain juga cuba diwujudkan. Oleh itu tugas Ketua Sessi Sukan adalah

UMNO Cawangan Kampong Kenanga, telah ditubuhkan pada tahun 1964 untuk mengadakan aktiviti seperti perlawanan bolasepak, bolabaling, pingpong dan badminton di antara ahli dan juga di antara kawasan lain. iaitu sama tarikhnya dengan penubuhan Kampong Kenanga. Ahli lelaki adalah seramai 203 orang dan ahli wanita pula seramai 120 orang. Dari data baru penduduk, jumlah penduduk yang layak menganggotai UMNO ialah 510 orang iaitu penduduk yang berumur 18 tahun ke atas. Dengan politik.

jumlah ahli seramai 323 orang ini, maka ianya menunjukkan bahawa lebih

Sessi Pelajaran

daripada 60 peratus dari jumlah penduduk yang layak adalah menyertai

UMNO. Daripada peratusan ahli ini, boleh dikatakan kedudukan UMNO di dalam mengadakan kelas bimbingan. Kelas bimbingan yang diadakan adalah sini adalah kuat dan menggalakkan, lebih-lebih lagi tiada cawangan parti untuk murid-murid darjah lima dan murid-murid tingkatan satu hingga tiga. lain yang wujud di kawasan ini.

Tenaga pengajar yang diperolehi adalah secara sukarela. Tenaga pengajar

Daripada temubual yang dijalankan, ramai yang menganggotai, dengan terdiri dari pelajar-pelajar dari institut pengajian tinggi yang sudah menyertai UMNO, mereka akan sering mendapat rumah seperti mana mereka sedang bercuti ataupun yang masih belum bekerja. Di samping itu, guru mendapat rumah di kawasan tersebut. Selain daripada itu, dengan menyertai guru yang menetap di kawasan tersebut juga turut membantu kelas-kelas UMNO juga, mereka akan dapat merasai faedah-faedah politik dari Kerajaan

Negeri dan juga Kerajaan Pusat. tenaga pengajar akan direkrut di dalam

satu Di dalam UMNO, terdapat beberapa sesi yang diwujudkan untuk

kepentingan ahli dan masyarakat di kawasan tersebut. Sesi-sesi

tersebut adalah seperti berikut:-ah untuk menambahkan kewangan persatuan.

Ini 1. Sessi Sukan sesuatu tidak sahaja bergantung kepada wang persatuan

2. Sessi Pelajaran

3. Sessi Ekonomi gramai. Di antara beberapa aktiviti yang di-

4. Sessi U gama

jelaskan ialah dengan mengadakan jualan pasar malam, tayangan gambar,

Aktiviti sukan merupakan salah satu kegiatan yang dipentingkan

menyewakan Kerusi meja untuk majlis-majlis dan sebagainya.

oleh UMNO selain daripada pelajaran, ekonomi dan ugama.

Melalui pasar malam, ahli-ahli wanita UMNO bekerjasama membuat kueh

Sessi Sukan

mueh dan makanan untuk jualan. Jualan kueh mueh ini sering diadakan

Kegiatan utama sesi ini ialah untuk merapatkan hubungan di antara

apabila sesuatu perayaan disambut, misalnya apabila menyambut Hari

ahli melalui aktiviti sukan. Di samping itu hubungan dengan UMNO baha-

Kebangsaan di waktu siang, malangnya akan diadakan tayangan gambar dengan

gian lain juga cuba diwujudkan. Oleh itu tugas Ketua Sessi Sukan adalah

tiket separuh barga dan pasar malam turut diadakan. Bagi majlis-majlis

untuk mengadakan aktiviti seperti perlawanan bolasepak, bolajaring,

seperti perayaan Hari Kebangsaan, kerusi meja turut disewakan bila ada

pingpong dan badminton di antara ahli dan juga di antara kawasan lain.

tempahan dibuat. Dengan cara ini tabung persatuan, sedikit sebanyak

Di samping itu, melalui aktiviti sukan ini, bakat-bakat yang terpendam

dapat ditambah.

dapat dilahirkan dan masa lapang dapat dipenuhi selain daripada aktiviti

Sessi Ugama yang banyak diwujudkan untuk memperkukuhkan persatuan

politik.

Di dalam Sessi Ugama, UMNO dan pertubuhan lain juga mendapat sum-

Sessi Pelajaran

ngan dari Ustaz dan Ustazah yang menetap di kawasan tersebut, misal-

nya Ustaz dan Ustazah tersebut bersetuju mengadakan kelas fardhu ain

dalam mengadakan kelas bimbingan. Kelas bimbingan yang diadakan adalah

pada setiap minggu. Kelas fardhu ain adalah termasuk cara-cara menger-

untuk murid-murid darjah lima dan murid-murid tingkatan satu hingga tiga.

jakan sembahyang, puasa, menguruskan jenazah dan sebagainya. Setiap

Tenaga pengajar yang diperolehi adalah secara sukarela. Tenaga pengajar

yang hadir digalakkan membawa sepiring kueh untuk jamuan selepas kelas-

terdiri dari pelajar-pelajar dari institut pengajian tinggi yang samada

kelas agama tersebut. Perkara ini adalah supaya tidak membebaskan mana-

sedang bercuti ataupun yang masih belum bekerja. Di samping itu, guru-

mana pihak untuk menyediakan makanan dan minuman, memadai datang hanya

guru yang menetap di kawasan tersebut juga turut membantu kelas-kelas

untuk menghadiri kelas agama.

tersebut. Sebagai ganjarannya, tenaga pengajar akan diraikan di dalam satu majlis makan malam setelah selesai peperiksaan dijalankan.

Cara Sessi Ekonomi ji dan cerita-cerita agama.

Objektif utama sesi ini ialah untuk menambahkan kewangan persatuan. Ini adalah supaya persatuan tidak sahaja bergantung kepada wang persatuan ataupun derma dari orang ramai. Di antara beberapa aktiviti yang dijalankan ialah dengan mengadakan jualan pasar malam, tayangan gambar, menyewakan kerusi meja untuk majlis-majlis dan sebagainya. Melalui pasar malam, ahli-ahli wanita UMNO bekerjasama membuat kueh mueh dan makanan untuk jualan. Jualan kueh mueh ini sering diadakan apabila sesuatu perayaan disambut, misalnya apabila menyambut Hari Kebangsaan di waktu siang, malamnya akan diadakan tayangan gambar dengan tiket separuh harga dan pasar malam turut diadakan. Bagi majlis-majlis seperti perayaan Hari Kebangsaan, kerusi meja turut disewakan bila ada tempahan dibuat. Dengan cara ini tabung persatuan, sedikit sebanyak dapat ditambah.

Sessi Ugama yang kurang ini adalah mungkin kerana hanya tidak diwajibkan. Di dalam Sessi Ugama, UMNO dan pertubuhan lain juga mendapat sumbangan dari Ustaz dan Ustazah yang menetap di kawasan tersebut, misalnya Ustaz dan Ustazah tersebut bersetuju mengadakan kelas fardhu ain pada setiap minggu. Kelas fardhu ain adalah termasuk cara-cara mengerjakan sembahyang, puasa, menguruskan jenazah dan sebagainya. Setiap yang hadir digalakkan membawa sepiring kueh untuk jamuan selepas kelas-kelas agama tersebut. Perkara ini adalah supaya tidak membebankan mana-mana pihak untuk menyediakan makanan dan minuman, memadai datang hanya untuk menghadiri kelas agama.

Di samping itu, Kementerian Penerangan juga selalu datang ke kawasan ini dan mengadakan tayangan gambar percuma mengenai cara-cara mengerjakan haji dan cerita-cerita agama. Ini merupakan satu lebih yang mem-

Perkumpulan Wanita adalah lebih dikenali sebagai Pertubuhan Perempuan (P.P.) ataupun W.I. (Women Institution) di sini. W.I. telah ditubuhkan pada awal tahun 1978. Kini ianya mempunyai ahli seramai 53 orang. Walaupun bilangan ini kecil berbanding dengan jumlah penduduk, tetapi ini adalah satu peningkatan jika dibandingkan dengan hitungan ahli pada tahun lepas hanyalah seramai 40 orang.

Dari segi pentadbirannya, W.I. mempunyai ahli jawatankuasa sendiri dan juga seorang guru dari KEMAS telah dihantar oleh Kementerian Pelajaran ke kawasan ini. Keadaan ini berbeza dengan keadaan di Felda Lenga (Hatipah) di mana seorang Pegawai Pembantu Pembangunan Sosial Wanita ataupun ringkasnya S.P.A. telah dikhaskan oleh Felda di setiap rancangannya.

Bilangan ahli yang kurang ini adalah mungkin kerana ianya tidak diwajibkan ke atas wanita di kawasan ini, berbanding dengan di Felda Lenga tetapi di komuniti bandaran Kampong Raja Uda (Rokiah Talib) bilangan ahli adalah seramai 105 orang, dan aktiviti W.I. adalah sangat aktif walaupun keanggotaan tidak diwajibkan. Ini merupakan satu fenomena yang cuba dilihat dalam bab kemudiannya.

Sungguhpun mempunyai ahli yang kecil, tetapi W.I. Kampong Kenangan telah berjaya mengumpul kedudukan kewangannya pada tahap yang boleh di-

banggakan. Berbanding dengan W.I. di komuniti Bandaran Kg. Raja Udaan yang sering mempunyai masalah kewangan, W.I. Kampong Kenanga mempunyai jumlah tabungan melebihi \$400-00 (empat ratus sahaja) yang dihasilkan dari aktiviti ekonomi mereka. Ini merupakan satu kelebihan yang membanggakan. Seperti lain-lain pertubuhan, W.I. juga mempunyai beberapa sesi untuk menguruskan aktiviti dan program yang mereka lakukan seperti sesi sukan, agama, ekonomi dan sosial. Untuk majlis-majlis. Sesi sebab itulah walaupun tidak aktif Aktiviti kewangan tetap bertambah.

1. Sukan Belia - Bergabung dengan UMNO - disebabkan oleh keanggotaan ahli yang sama. Ahli pertubuhan Belia adalah terdiri dari pemuda dan pemudi yang tinggal di kawasan tersebut. Walaupun perlawanan persahabatan mewakili Kampong Kenanga.
- mengadakan kejohanan badminton, netball antara blok secara tertutup.
- Mengikut Artikel Gerakan Belia 4B Malaysia ...
2. Agama - bergabung dengan UMNO dan RELA
- "Belia lazimnya di negara ini diukur dari segi umur di dalam lingkungan 15-35 tahun."
- kursus menguruskan jenazah
- kursus mengerjakan haji
- kelas-kelas dikelolakan oleh ahli seramai 80 orang. Pada masa kini Ustaz Kassim dan Ustaz Mustapha.
3. Ekonomi dan sosial - menyewakan khemah untuk majlis-majlis seperti perkahwinan dan perayaan. Kebanyakan ahli jawatankuasanya juga adalah ahli UMNO. mengadakan kelas-kelas urusan rumahtangga di bawah seorang guru KEMAS. Belia bisa kedua-dua pihak cuba mentadbir mengikut cara masing-masing mengamalkan ziarah ke rumah jiran secara berkumpulan pada hari-hari perayaan seperti Hari Raya Puasa dan Hari Raya Haji.
Salah satu aktiviti yang jelas dapat dijalankan setiap tahun ia-

Dalam berbagai-bagai aktiviti yang diprogramkan, namun penyertaan adalah kurang memuaskan. Ini menyebabkan kedudukannya seolah-olah orang tenggelam timbul. Yang jelas, aktiviti W.I. nampak nyata bila sesuatu majlis disambut, maka UMNO, Belia dan W.I. akan bergabung dan selepas itu, tidak akan kedengaran lain-lain aktiviti yang dianjurkan sendiri oleh pertubuhan tersebut. Dari segi kewangan, ianya akan tetap terkumpul selagi khemah tersebut dapat disewakan untuk majlis-majlis. Oleh sebab itulah walaupun tidak aktif, tetapi kewangan tetap bertambah. Bila Pertubuhan Belia tersebut mendapat kerja. Walaupun demikian, ahli pertubuhan Belia adalah terdiri dari pemuda dan pemudi yang tinggal di kawasan tersebut. Walaupun ada di antara mereka menetap di luar kawasan, dan hanya balik hujung minggu, mereka masih lagi menjadi ahli Belia. Mereka telah menggalakkan anak-anak mereka menghadiri Mengikut Artikel Gerakan Belia 4B Malaysia³... dengan murid-murid sering "Belia lazimnya di negara ini diukur dari segi umur di dalam bagai ganjar lingkungan 15-35 tahun." dan dicurahkan oleh mereka. Hanya se-buah Belia di kawasan ini telah ditubuhkan pada tahun 1978 dengan di-ahli seramai 80 orang. Pada masa kajian dibuat, ahli yang ada hanyalah seramai 30 orang. Perjalanan pentadbiran Belia, dikatakan mendapat bimbingan dari pihak Pemuda UMNO dan W.I., kerana kebanyakan ahli jawatankuasanya juga adalah ahli UMNO. Ini adalah juga merupakan antara faktor yang sering menimbulkan konflik di dalam belia bila kedua-dua pihak cuba mentadbir mengikut cara masing-masing. Konflik ini akan digabungkan pada bab seterusnya.

Salah satu aktiviti yang jelas dapat dijalankan setiap tahun ia-

lah kelas bimbingan. Kelas bimbingan ini diselenggarakan dengan gabungan pihak Pemuda UMNO. Tenaga pengajar adalah terdiri dari guru-guru yang menetap di kawasan ini serta penuntut-penuntut dari institut pengajian tinggi samada yang sedang bercuti panjang ataupun yang belum bekerja. Kelas-kelas bimbingan dijalankan untuk murid-murid sekolah rendah dan sekolah menengah rendah iaitu terutama mereka yang akan menduduki peperiksaan pernilaian dan Sijil Rendah Pelajaran. Tidak ini tenaga pengajar sering bertukar ganti pada setiap tahun iaitu apabila pelajar-pelajar tersebut mendapat kerja. Sungguhpun demikian, kelas bimbingan masih dapat dijalankan kerana setiap tahun pasti ada tenaga yang sukarela mengambil alih tugas tersebut. Kawasan ini dari bahay Ibubapa di kawasan ini telah memberikan kerjasama kepada penubuhan kelas-kelas bimbingan. Mereka telah menggalakkan anak-anak mereka menghadiri kelas-kelas tersebut. Oleh sebab itu, kedatangan murid-murid, sering penuh. Tenaga pengajar tidak diberikan apa-apa bayaran sebagai ganjaran di atas tenaga yang telah dicurahkan oleh mereka. Hanya sebuah majlis makan malam akan diadakan pada setiap akhir tahun yang dianjurkan oleh UMNO dan Belia sebagai mengenang jasa-jasa mereka. Belia bergerak Belia di kawasan ini, secara keseluruhannya dianggap kurang aktif jika dibandingkan dengan Belia di Bukit Serampang (Kalsom Samion). Tidak Belia di Bukit Serampang aktif di dalam segi kebudayaan seperti mengadakan drama, pentas bergerak, tarian di samping kelas-kelas bimbingan, sedangkan Belia Kampong Kenanga tidak ada aktiviti yang berkaitan dengan kebudayaan yang dilakukan sejauh ini. Belia merupakan cawangan Persatuan Bekas Perajurit Malaysia. Persatuan ini tidak menjalankan apa-apa

Dari data terakhir, kedudukan Belia telah mula tergugat apabila ketuanya telah meletakkan jawatan dan ahli jawatankuasanya juga telah berpecah. Dipercayai, mengikut jawatankuasa W.I., Belia akan dimansuhkan kerana ahli belia juga adalah ahli W.I. dan UMNO. Oleh itu tidak ada perbezaannya walaupun Belia ini dimansuhkan sahaja. Selain dari itu, tiada pemimpin pun yang cuba mengaturkan semula kedudukan Belia atau cuba menubuhkan Pertubuhan Belia lain. Oleh itu, tiada inisiatif dari mana-mana pihak jua pun.

Jawatankuasa Keselamatan Kampung

Jawatankuasa Keselamatan Kampung ditubuhkan pada tahun 1970an, iaitu tiada Jawatankuasa Keselamatan Kampung ditubuhkan pada tahun 1980. Perse-
nubuhannya dirasakan perlu untuk menjaga keselamatan kawasan ini dari bahaya perkara-perkara yang tidak sihat. Di dalam jawatankuasa tersebut, terdapat dua kumpulan iaitu RELA dan Pertubuhan Bekas Perajurit. RELA yang wujud pada tahun 1980, mempunyai ahli seramai 100 orang. Tiap ahli yang telah dihantar berkursus ke Pertak di Kuala Kubu akan diberikan sepucuk senapang patah. Ahli-ahli lain juga akan dihantar ke kursus tersebut apabila giliran untuk mereka tiba. Walaupun Sungguhpun adanya RELA di kawasan ini, tetapi badan ini tidak bergerak aktif. Mereka hanyalah dipanggil berkursus untuk mempelajari latihan asas sebagai persediaan jika tenaga mereka diperlukan. Ketidaktifan mereka juga adalah kerana kawasan ini tidak mempunyai masalah keselamatan dan oleh itu tidak ada kawalan ataupun "Rukun Tetangga" yang dijalankan. Jawatankuasa Masjid Jamek juga menganjurkan Persatuan Bekas Perajurit pula adalah merupakan cawangan Persatuan Bekas Perajurit Malaysia. Persatuan ini tidak menjalankan apa-apa

aktiviti. Mereka hanyalah mempunyai pertalian secara langsung dengan Kementerian Pertahanan. Sungguhpun demikian, mereka dianggap mustahak sebagai tenaga simpanan pada setiap malam Sabtu. Pensyarah yang

Ahli-ahli Bekas Perajurit ini, kebanyakannya bekerja sendiri atau di sektor swasta. Bilangan bekas perajurit yang menetap di kawasan ini syarahan dan majlis makan beramai-ramai. Perayaan yang di-ialah seramai 15 orang dan ketuanya Encik Hussain kini bergiat sebagai peniaga kedai runcit.

3. Menentukan giliran penduduk yang menghantar kueh pada tiap
Jawatankuasa Masjid Jamek Kampong Kenanga

Jawatankuasa Masjid Jamek telah ditubuhkan pada tahun 1970an, iaitu

merupakan satu badan agama yang menguruskan hal-hal berkaitan dengan

agama. Keujudannya adalah penting kerana semua penduduk di sini adalah beragama Islam. Badan jawatankuasa masjid adalah juga jawatankuasa ke-
majuan dan keselamatan kampung tetapi jawatankuasa masjid mempunyai satu
panel penasihat mengenai agama. Panel penasihat tersebut dianggotai
oleh seorang Imam, seorang Bilal, seorang Siak dan Ustaz dan Ustazah.

Oleh itu segala aktiviti mengenai agama hendaklah disampaikan kepada

Perbezaan yang jelas di antara kedua-dua jenis kumpulan sosial Jawatankuasa Masjid dan diteliti oleh panel penasihat untuk mendapat tersebut adalah dari segi "keresman" atau "formality". Sungguhpun kelulusannya. Keadaan ini bolehlah dikatakan iaitu bila hal adalah demikian, kumpulan-kumpulan sosial tidak formal ini adalah di bawah mengenai agama, maka panel penasihat berhak menentukan keputusan JKKK naungan JKKK Kampung. Oleh setiap aktiviti adalah teratur dan di bersama Ketua Kampung.

Selain daripada aktiviti-aktiviti yang dijalankan oleh pertubuhan-Sanders mengatakan pertubuhan di kawasan tersebut, jawatankuasa Masjid Jamek juga menganjurkan beberapa aktiviti-aktiviti lain yang dianggap lebih berat pengurusan-and in a comparatively unplanned fashion. It continues

nya dan memerlukan satu badan organisasi menguruskannya.

Aktiviti-aktiviti tersebut adalah seperti berikut:-

1. Majlis syarahan pada setiap malam Sabtu. Pensyarah yang dijemput selalunya dari institut pengajian tinggi dan Majlis Hal Ehwal Islam Negeri.
2. Menyambut perayaan-perayaan ugama dengan mengadakan majlis syarahan dan majlis makan beramai-ramai. Perayaan yang disambut adalah seperti Maulud Nabi, Hari Raya, hari Asyura, Awal Muharram dan lain-lain.
3. Menentukan giliran penduduk yang menghantar kueh pada tiap-tiap malam bulan Ramadhan untuk jamuan berbuka puasa di Masjid.
4. Mengadakan kursus-kursus agama dengan gabungan Masjid Jamek Selayang dan Al-Arqam.
5. Mengadakan pertandingan membaca Al-Quran dan syarahan pada setiap tahun (bulan Sya'aban)

Di samping keujudan pertubuhan sosial berbentuk "formal", terdapat juga kumpulan-kumpulan sosial yang "tidak" formal" (informal) wujud di kawasan ini. Kumpulan yang dimaksudkan adalah seperti Kumpulan Marhaban, Kumpulan Yassin, Kumpulan Pakatan Perkahwinan dan Pertubuhan Khairat Kemajian.

Perbezaan yang jelas di antara kedua-dua jenis kumpulan sosial tersebut adalah dari segi "keresmian" atau "formality". Sungguhpun demikian, kumpulan-kumpulan sosial tidak formal ini adalah di bawah naungan JKKK Kampong. Oleh setiap aktivitinya adalah teratur dan disahkan.

Sanders⁷ mengatakan

"The informal group in every society comes spontaneously and in a comparatively unplanned fashion. It continues as long as people follow some traditional behaviour pattern or pursue some common interest, it lasts as long

aktiviti untuk memenuhi masa lapang kaum wanita.
as it continues to provide the satisfaction that its

Dengan adanya Kumpulan Marhaban Wanita ini, maka Kumpulan Marhaban
members expect form it." (halaman 42 T. Sanders)

Lelaki sudah tidak aktif lagi. Ini adalah kerana ahli-ahlinya ramai

yang sudah tua dan berpindah. Di samping itu, Kumpulan Marhaban Wanita
Kenyataan Sanders ini mungkin benar pada masa dahulu atau pada

pula sentiasa bersedia untuk menghadiri majlis-majlis yang memerlukan
komuniti lain. Tetapi keujudan kumpulan sosial tidak formal di ka-

awasan ini adalah terancang dari segi aktiviti dan strukturnya. Ia-

nya mungkin boleh diklasifikasikan sebagai tidak spontaneously dan

tidak unplanned. Walaupun ianya teratur, tetapi ianya tidak ada

sebuah jawatankuasa tertentu untuk mentadbirkannya hanya di bawah

naungan JKKK Kampung sahaja. Oleh itu ke "informality" nya tidak ada dan

ianya terletak sebagai kumpulan sosial tidak resmi.

Dalam satu komuniti seperti di Kampung Kenanga, penduduk adalah

Ahli-ahli Kumpulan Marhaban adalah terdiri dari suri rumah tangga,
satu bangsa dan satu agama. Hubungan yang erat di antara penduduk

boleh dikatakan sebagai face-to-face. Institusi berbentuk tidak

formal ini wujud hasil dari hubungan sosial (common ties) ini, menun-

adkan masyarakat tersebut mempunyai semangat sense of belonging and

comprehensiveness. Tiap-tiap penduduk ada rasa obligasi terhadap ko-

munitinya dan sebab itu kumpulan sosial tidak resmi ini wujud dan dapat

menjalankan aktivitinya di kawasan ini.

Kumpulan Marhaban

Kumpulan Marhaban wujud pada tahun 1978. Pada awal penubuhannya,

ahli-ahlinya hanyalah terdiri dari golongan lelaki sahaja. Pada tahun

1982, Kumpulan Marhaban Wanita pula ditubuhkan sebagai salah satu

sambutan yang diraikan.

aktiviti untuk memenuhi masa lapang kaum wanita.

Dengan adanya Kumpulan Marhaban Wanita ini, maka Kumpulan Marhaban Lelaki sudah tidak aktif lagi. Ini adalah kerana ahli-ahlinya ramai yang sudah tua dan berpindah. Di samping itu, Kumpulan Marhaban Wanita pula sentiasa bersedia untuk menghadiri majlis-majlis yang memerlukan sumbangan dari mereka. *tanpa keluarganya, (tidak kira siapa) keluarga*

Dengan gabungan ahli lelaki yang masih aktif dan wanita, bilangan ahli Kumpulan Marhaban dianggarkan seramai 15 hingga 20 orang, termasuk seorang ketua dan bendahari. Tugas bendahari adalah untuk menyimpan wang persatuan dan menguruskan akaun. Wang persatuan diterima hasil dari wang saguhati yang diberikan oleh tuan majlis di atas sumbangan mereka.

Ahli-ahli Kumpulan Marhaban adalah terdiri dari suri rumahtangga, beliawanis dan kaum bapa. Latihan diadakan pada tiap-tiap hari minggu di bawah kelolaan Ustaz Kassim. Aktiviti Marhaban pula diadakan bila ada majlis seperti cukur kepala, kenduri kesyukuran, majlis perkahwinan dan sebagainya. Setiap kali majlis marhaban dijalankan, kumpulan tersebut diberi saguhati bernilai sepuluh ringgit (\$10/=) ataupun dua puluh ringgit (\$20/=). Wang saguhati ini tidak termasuk dengan wang yang diberikan ke atas orang perseorangan. Selalunya tiap-tiap ahli kumpulan diberi wang seringgit bersama saputangan dan telur rebus. Kadang-kadang pula mereka diberikan pulut kuning sebagai ganti telur. Bentuk barangan yang diberi bergantung kepada kemampuan tuan majlis dan jenis sambutan yang diraikan.

Pertubuhan Khairat Kematian

Pertubuhan Khairat Kematian telah ditubuhkan sejak tahun 1970an lagi. Tarikh tepat penubuhannya tidak ada yang pasti. Keahliannya adalah diwajibkan ke atas setiap keluarga yang tinggal di kawasan ini. Bila seseorang menjadi ahli di dalam Pertubuhan Khairat Kematian, maka jika ada kematian di dalam keluarganya, (tidak kira siapa) keluarga tersebut berhak mendapat bantuan dari Tabung Khairat Kematian. Bantuan yang diberikan ialah sebanyak \$150-00 (seratus lima puluh ringgit sahaja) bagi setiap keluarga.

Yuran akan dibayar hanya jika ada kematian. Oleh itu setiap kali berlaku kematian, yuran sebanyak \$1-50 dibayar kepada Tabung Khairat Kematian.

<u>Bilangan</u>	<u>Yuran</u>
1 orang/keluarga	= \$1.50
122 keluarga	= $1.50 \times 122 = \$183.00$
Bantuan kematian	= \$150.00
Baki	= <u>\$ 33.00</u>

Daripada bayaran yuran dan bantuan yang diberikan, baki yang tinggal adalah sebanyak \$33.00. Baki akan disimpan untuk kegunaan di masa-masa lain. Selain daripada yuran ini, keluarga simati berhak juga menerima sumbangan lain dari orang ramai. Bantuan ini selalu diberikan dalam bentuk wang apabila menziarahi keluarga simati. Disamping itu bantuan dalam bentuk tenaga dapat dilihat di mana masyarakat sekeliling bersama-sama bekerjasama untuk menyelenggarakan mayat dan pengkebumiannya.

lain. Di sinilah rasa tanggungjawab dalam agama dapat diperhatikan.

Tidak ada rasa irihati atau membezakan taraf seseorang bila agama itu diutamakan. Ini dapat dilihat kerana tugas menyempurnakan mayat adalah kewajipan di dalam agama. Ini juga menepati seperti kenyataan pada Firth⁸ (1961:221) yang mengadakannya kerana ianya tidak diwajibkan.

".... Religion is a great driving force in human both individual and society." memang telah wujud di dalam masyarakat Melayu sejak Kumpulan Yassin lagi. Ianya telah memainkan peranan yang penting di dalam Pembacaan Yassin akan dilakukan beramai-ramai berikutan sesudah berlaku kematian. Oleh itu wujudnya Kumpulan Yassin ini tidak dapat diberikan satu tarikh tepatnya. majlis perkahwinan dapat di jalankan dengan Untuk mengadakan majlis bacaan Yassin ini, jemputan akan diedarkan samada melalui mulut ataupun surat kepada JKKK. Berita ini kemudian akan dihebahkan kepada semua yang hadir di Masjid pada waktu sembahyang Maghrib (petang), samada seseorang itu akan menghadiri atau tidak, adalah tidak diwajibkan. majlis perkahwinan tersebut. Selesai, ahli-ahli akan Keadaan ini berbeza jika dibandingkan dengan Kumpulan Yassin di Felda Lenga. Di Felda Lenga, bacaan Yassin dimestikan diadakan pada setiap-tiap minggu. Ianya pula diadakan secara bergilir-gilir dari rumah ke rumah lain. Semua majlis bacaan Yassin ini, setiap berita yang dianggap penting akan dihebahkan oleh ketua Kumpulan Yassin. Oleh itu fungsi Kumpulan Yassin sangat mustahak di Felda Lenga. yang hadir dan tugas Di Kampong Kenanga, setiap majlis pembacaan Yassin akan disertai dengan kenduri (makan malam). Oleh itu Kumpulan Yassin tidak ada fungsi mereka pada masa mereka mengadakan majlis perkahwinan dahulu. Disamping

lain selain dari bacaan Yassin untuk arwah simati. dari Majlis bacaan Yassin selalunya diadakan pada hari-hari tertentu selepas berlaku kematian, misal malam pertama, ketujuh, keempat puluh dan lain-lain. Bilangan majlis yang diadakan adalah bergantung kepada kemampuan tuan majlis yang mengadakannya kerana ianya tidak diwajibkan. Kumpulan Pakatan Perkahwinan

Unsur bergotong-royong memang telah wujud di dalam masyarakat Melayu sejak zaman dahulu lagi. Ianya telah memainkan peranan yang penting di dalam masyarakat. Institusi pakatan perkahwinan ini mengamalkan sikap bergotong royong bila setiap kali majlis perkahwinan di adakan. Dengan adanya sikap seumpama ini, maka majlis perkahwinan dapat dijalankan dengan sempurna.

Kumpulan pakatan perkahwinan ini akan memulakan aktivitinya seminggu sebelum majlis perkahwinan dijalankan. Majlis di mana ahli-ahli berkumpul ini, dinamakan "mendudukkan orang". Ianya selalu diadakan di rumah yang akan mengadakan majlis perkahwinan tersebut. Selesai, ahli-ahli akan dijamu dengan makan malam.

Semasa majlis "mendudukkan orang" dijalankan, tiap-tiap ahli diberikan tugas tertentu untuk dilakukan oleh nya semasa majlis perkahwinan tersebut, misal si A menjaga hal minuman, si B menjaga perkara makanan, si C menjaga tetamu dan sebagainya. Sementara tuan rumah pula diberi penghormatan pada hari itu untuk hanya menunggu tetamu yang hadir dan tugas-tugas lain akan diambil alih oleh ahli-ahli kumpulan pakatan tersebut. Ini juga sebagai membalas jasa tuan rumah yang telah menolong mereka pada masa mereka mengadakan majlis perkahwinan dahulu. Disamping

itu, seorang ahli ditugaskan dari setiap blok untuk mengutip derma dari setiap keluarga jika tuan rumah menyetujuinya. Derma ini tidak termasuk derma perseorangan yang diberi oleh tetamu kepada tuan rumah bila hadir pada hari majlis perkahwinan dijalankan.

Bagi suri rumahtangga pula, mereka telah mula menolong tuan rumah sejak dari hari Khamis iaitu "Hari Menggantung". Pertolongan ini akan terus diberikan sehinggalah selesai majlis perkahwinan dilangsungkan.

Pada hari perkahwinan, tenaga muda akan diperlukan untuk melayan tetamu makan. Mereka akan menolong menghidang makanan dan membasuh pinggan mangkuk. Tugas mereka ini disebut sebagai "Penangguh". Kini, penangguh diberikan sekuntum bunga yang dibuat dari sehelai wang kertas seringgit untuk dilekatkan di dada baju mereka. Disamping itu mereka akan dibekalkan dengan telur dan lauk pauk jika ada berlebihan bila tugas mereka selesai.

Jika berlaku perkahwinan serentak di antara dua atau tiga buah keluarga, kumpulan pakatan perkahwinan ini akan dibahagi-bahagikan supaya dapat menolong di kedua-dua atau ketiga-tiga rumah yang mengadakan majlis tersebut.

Cara menggunakan "kontraktor" untuk menyediakan makanan belum lagi terkenal di kawasan ini. Walaupun pernah dilakukan, tetapi ramai yang berpendapat ianya satu pembaziran wang, misalnya tenaga kumpulan ini boleh digunakan untuk memasak dengan percuma atau murah sedangkan menggunakan kontraktor, bayaran mahal dan mereka pula akan diketepikan. Walaupun tenaga kumpulan pakatan ini adalah percuma tetapi tuan

rumah masih perlu membayar sewa untuk menggunakan pinggan mangkuk, khemah dan kerusi meja, misalnya, W.I. menyewakan khemah mereka dengan harga seratus lima puluh (\$150/=). Ini adalah berbeza dengan keadaan seperti di Felda Bukit Serampang. Di Felda Bukit Serampang setiap ahli ditetapkan menghulurkan wang sebanyak enam ringgit (\$6/=), beras sepuluh kati (10 kati) dan telur ayam sebanyak dua puluh biji (20). Sementara itu pinggan mangkuk boleh digunakan secara percuma kecuali jika pecah haruslah diganti.

Dari segi sumbangan tenaga dan kewangan di Kampong Kenanga, kelihatan ianya hanyalah setakat kemampuan individu sahaja. Tidak ada paksaan dalam menyumbangkan tenaga ataupun wang tetapi ini juga menimbulkan satu sikap "lepas tangan" di kalangan penduduk di sini. Ada di antara mereka tidak mengambil tahu tentang majlis perkahwinan yang berlansung. Mereka merasakan bahawa itu adalah tanggungjawab tuan rumah sendiri dan mereka tidak perlu ambil tahu.

Di Felda Bukit Serampang pula, amalan mereka adalah dianggap baik iaitu walaupun bukan mereka yang mengadakan majlis tetapi mereka bersama-sama cuba meringankan beban tuan rumah tersebut. Tetapi kadangkadang amalan tersebut akan membebankan jiran, jika mereka berada di dalam kesempitan misalnya jika belaku dua atau tiga buah rumah yang mengadakan majlis perkahwinan serentak.

Jika dilihat secara keseluruhannya, kumpulan sosial samada yang berbentuk "formal" atau informal ini mempunyai aktiviti yang merangkumi semua aspek kegiatan seharian komuniti tersebut. Aktiviti ter-

sebut samada dijalankan oleh sesuatu pertubuhan sahaja ataupun dilakukan oleh dua tiga buah kumpulan secara gabungan. Untuk menilai dari segi kemajuan dan kegagalan aktiviti-aktiviti tersebut, maka ianya akan dibincangkan di dalam bab seterusnya.

1983)

Satu Analisa Tioriti's
Mengenai Kedudukan dan Peranannya.
Persatuan Sains Sosial Malaysia,
Kuala Lumpur.

2. Sanders, Irrin, T. - The Community - An Introduction to Social System (2nd Edition)
Ronald Press, Co. New York (hal 42)
3. Encik Othman Jalil digelar sebagai "Datuk Pat"
4. Setiausaha ialah Cikgu Zabedah.
Bendahari ialah Encik Ahmad bin Kasek.
5. Ini adalah semua pertubuhan yang wujud di dalam Kampong Kenanga.
6. Artikel dari Gerakan Bella 4B Malaysia oleh Yayasan Anda.
7. Sanders, Irrin, T. The Community - An Introduction to Social System (2nd Edition)
Ronald Press, Co. New York (hal 42)
8. Firth, R. Elements of social organization
C.A. Watts and Co. Ltd. London 1961

NOTAKAKI

BAB III - Kumpulan Sosial di Kampong Kenanga

1. Hussain Mohamed : Petikkan dari Ilmu Masyarakat (Jan. - Mac 1983)
Pertubuhan Sukarela : Satu Analisa Tioriti's Mengenai Kedudukan dan Peranannya.
Persatuan Sains Sosial Malaysia, Kuala Lumpur.
2. Sanders, Irrin, T. - The Community - An Introduction to Social System (2nd Edition)
Ronald Press, Co. New York (hal 42)
3. Encik Othman Jalil digelar sebagai "Datuk Pat"
4. Setiausaha ialah Cikgu Zabedah.
Bendahari ialah Encik Ahmad bin Kasek.
5. Ini adalah semua pertubuhan yang wujud di dalam Kampong Kenanga.
6. Artikel dari Gerakan Belia 4B Malaysia oleh Yayasan Anda.
7. Sanders, Irrin, T. The Community - An Introduction to Social System (2nd Edition)
Ronald Press, Co. New York (hal 42)
8. Firth, R. Elements of social organization
C.A. Watts and Co. Ltd. London 1961

Kegiatan Ekonomi

Di dalam kegiatan ekonomi, dua motif utama dapat dikesan sebagai sebab-sebab aktiviti tersebut dijalankan. Pertama ialah untuk menambahkan kewangan dan kedua ialah untuk mengurangkan perbelanjaan ataupun "ekonomik".

Kegiatan untuk menambahkan kewangan sering dilakukan oleh pertubuhan-pertubuhan formal dan informal. Ianya bertujuan untuk menambah kewangan tabung persatuan selain daripada wang yang diterima dari ba-

BAB IV

KEGIATAN-KEGIATAN KUMPULAN SOSIAL

Terdirinya institusi sosial adalah kerana adanya minat dan tujuan bersama sekumpulan masyarakat dalam sesuatu perkara. Untuk mencapai tujuan dan kepuasan tersebut, maka aktiviti sosial dijalankan seperti aktiviti ekonomi, politik dan sosial.

Tercapainya sesuatu tujuan atau tidak, adalah bergantung kepada individu yang menjalankan aktiviti tersebut. Disamping itu, masyarakat setempat juga memainkan peranan yang penting dalam bersama-sama menjalankan aktiviti yang dijalankan. Dengan cara itu, mereka boleh bersama-sama menilai kedudukan kumpulan sosial tersebut.

Untuk menilai kemajuan dan kejayaan aktiviti kumpulan sosial, maka terlebih dahulu pengkaji akan membahagikan secara arbitrasi kegiatan-kegiatan yang dijalankan. Pembahagian dibuat berdasarkan kepada kegiatan dari aspek-aspek tertentu misalnya segi ekonomi, politik dan sosial.

Kegiatan Ekonomi

Di dalam kegiatan ekonomi, dua motif utama dapat dikesan sebagai sebab-sebab aktiviti tersebut dijalankan. Pertama ialah untuk menambatkan orang lain. Selain dari aktiviti tersebut, pekerjaan gotong royong ini sering dilakukan dalam kerja-kerja seperti membersihkan tanah wakaf, padang permainan kanak-kanak, balairaya, masjid dan lain-lain.

Satu lagi analan gotong royong yang diangap sangat berkesan ialah di dalam majlis-majlis kenduri kahwin. Walaupun kumpulan pakatan wangian tabung persatuan selain daripada wang yang diterima dari ba-

garan yuran² dari ahli-ahli pertubuhan. Pertubuhan UMNO misalnya, sering mengadakan jualan "pasar" ⁷ setiap kali perayaan diadakan. Perayaan termasuklah seperti menyambut hari kemerdekaan, majlis pertandingan membaca Al-Quran, sambutan Maulud Nabi dan lain-lain lagi. Seringkali kegiatan UMNO ini, dibantu oleh kumpulan Wanita misalnya pihak UMNO mengadakan jualan kueh muih, sementara pihak W.I. pula menjual minuman. yang ditanggung oleh keluarga simati dari segi Pertubuhan W.I. pula mempunyai satu lagi aktiviti ekonomi mereka yang tetap iaitu menyewakan khemah-khemah untuk majlis-majlis. Sewaan khemah ialah sebanyak seratus lima puluh ringgit (\$150/=) ialah untuk kegunaan selama seminggu. Dengan aktiviti menyewa khemah ini, wang persatuan W.I. sering mengalir masuk berbanding dengan perbelanjaan persatuan. Bagi pertubuhan Belia dan JKKK Masjid pula, mereka sering mengadakan aktiviti bergotong royong di dalam mengerjakan sesuatu pekerjaan di kawasan tersebut misalnya bersama-sama penduduk di kawasan tersebut, mereka menjalankan aktiviti membersihkan longkang di sekeliling kampung. Ini bukan sahaja mengurangkan tenaga perseorangan malahan juga akan mengurangkan kos perbelanjaan jika ia disewakan kepada orang lain. Selain dari aktiviti tersebut, pekerjaangotong royong ini sering dilakukan dalam kerja-kerja seperti membersihkan tanah wakaf, padang permainan kanak, balairaya, masjid dan lain-lain. Satu lagi amalan gotong royong yang dianggap sangat berkesan ialah di dalam majlis-majlis kenduri kahwin. Walaupun kumpulan pakatan

perkahwinan ini kadang-kadang dibekalkan dengan makanan sebagai membalas jasa pertolongan mereka, tetapi tenaga yang disumbangkan adalah lebih besar jika hendak dinilai dengan wang. Pertubuhan khairat kematian juga tidak kurang memainkan perannya di dalam kegiatan ekonomi tersebut. Bantuan yang diberikan sebanyak seratus lima puluh (\$150/=) dianggap memadai dan boleh me-ringankan beban kesedihan yang ditanggung oleh keluarga simati dari segi psikologinya.

Walaupun daripada contoh-contoh di atas, kegiatan ekonomi seolah-olah mementingkan kewangan, tetapi sebenarnya yang lebih penting ialah dari segi sosialnya. Daripada temubual, ramai dari responden (80%) menganggap bahawa dengan gotong royong mereka akan lebih rapat dengan jiran. Dengan ini mereka dapat diterima sebagai salah seorang daripada ahli di dalam komuniti tersebut. Mereka juga menyebut bahawa pakatan perkahwinan hanyalah sebagai satu obligasi sosial dan tidak mengharapkan apa-apa bayaran dari tuan rumah tersebut. Kegiatan Parti Politik Kedudukan parti politik iaitu UMNO di kawasan ini, boleh dikatakan tidak tergugat kerana tiada cawangan parti lain yang wujud di kawasan ini. Oleh itu, kegiatan-kegiatan politik secara langsung tidak nampak dengan jelas kerana tiada saingan. Sungguhpun demikian, kegiatan-kegiatan pertubuhan UMNO secara tidak langsung adalah juga untuk kepentingan politik mereka. Ia juga mempunyai aspek-aspek sosial.

Ini dapat dilihat misalnya KEMAS yang wujud di kawasan ini adalah

ditubuhkan oleh kerajaan. KEMAS adalah pertubuhan yang dianggap sebagai "political wing" dalam usaha untuk mengembangkan lagi pengaruh parti UMNO kepada komuniti tertentu. Walaupun demikian, pertubuhan UMNO ada menghantar ahli-ahli mereka pergi ke kursus di Ibu pejabat UMNO di Kuala Lumpur. Kursus-kursus yang dihadiri adalah seperti kursus sivik dan kursus kepimpinan. Dengan itu, sosialisasi politik dapat dijalankan dan bakal pemimpin dapat dilahirkan dalam masa yang sama. Sungguhpun begitu, kegiatan-kegiatan politik terutama bila hampir pilihan raya, dapat dilihat dengan jelas W.I. dan Belia akan bergabung menolong pertubuhan UMNO dalam usaha mempengaruhi pengundi. Pertubuhan Belia juga diberi tugas untuk menolong bila ceramah-ceramah politik diadakan. Tugas mereka misalnya menampal poster-poster pilihan raya, menyediakan khemah-khemah untuk ceramah politik dan sebagainya. Di samping itu, perkumpulan Wanita pula sering membuat kerja-kerja amal seperti menyediakan makanan dan minuman untuk tetamu-tetamu politik yang hadir. Oleh itu, kegiatan politik ini disertai oleh kebanyakan ahli-ahli kumpulan-kumpulan sosial.

Kegiatan Sosial ⁴		Perkara	Masa	Pengajar
Dalam aspek sosial, kegiatan-kegiatan yang jelas dapat dilihat ialah kegiatan agama, pelajaran dan kebajikan. Sungguhpun tumpuan diberikan kepada tiga aspek utama ini tetapi tidak dinafikan bahawa kegiatan ekonomi dan politik juga adalah mempunyai aspek-aspek sosial.				
1. Isnin	Cara-cara mengerjakan haji		2.00 - 5.00	Ustaz Kassim
2. Ahad	Kelas taahid dan fardu		8.00 malam	Ustaz Mustaf
3. Isnin	Cara-cara sembahyang, puasa dan haji		8.00 malam	Ustaz Mah

Ini adalah kerana tujuan kumpulan sosial ditubuhkan adalah untuk memenuhi keperluan-keperluan sosial manusia. Agama, misalnya mereka mengu Dalam bidang agama misalnya, tumpuan adalah untuk semua generasi kerana penduduk di kawasan ini semuanya adalah beragama Islam. Oleh sebab itu jugalah maka kebanyakan aktiviti yang dijalankan mempunyai unsur-unsur keislaman.

Perkumpulan Wanita di dalam kegiatannya telah menganjurkan kursus menyempurnakan jenazah, khas untuk wanita-wanita di kawasan ini. Ini dirasakan perlu dikatakan memandangkan bilangan kaum wanita yang tahu cara-cara menyempurnakan jenazah telah berkurangan sedangkan yang selalu masih ada pula, ramai yang telah tua dan selalu udzur. Oleh itu diharapkan dengan kursus tersebut, dapat menambah bilangan wanita yang tahu cara-cara menyempurnakan mayat disamping mempelajari untuk pengetahuan lain daripada aktiviti-aktiviti tahunan dan harian seperti di atas. Pertubuhan UMNO pula telah mengambil alih kursus-kursus fardhu ain dan kelas agama. Jadual kelas-kelas tersebut adalah seperti yang dinyatakan di bawah. Kumpulan-kumpulan tersebut adalah memang ditubuhkan

Hari dan lain-lain	Perkara	Masa	Pengajar
1. Isnin	Cara-cara mengerjakan haji	22.00 - 25.00	Ustaz Kassim
2. Ahad	Kelas tauhid dan Fekah	8.00 malam	Ustaz Mustapha
3. Isnin	Cara-cara sembahyang, puasa dan haji	8.00 malam	Ustazah Rahmah

Satu aktiviti pelajaran yang jelas ialah aktiviti kelas bimbingan yang diadakan oleh pertubuhan BELIA dan UMNO. Kelas bimbingan yang di-

Bagi jawatankuasa Masjid Jamek pula, mereka telah mengambil alih tugas-tugas yang lebih berat mengenai Agama, misalnya mereka menguruskan Majlis Sambutan Perayaan Maulud Nabi, Hari Raya Puasa, Hari Raya Haji dan lain-lain. Disamping majlis syarahan agama diadakan, majlis makan beramai-ramai juga sering diadakan setiap kali perayaan agama diadakan.

Disamping itu, jawatankuasa juga mengendalikan pertandingan membaca Al-Quran dan syarahan peringkat kawasan dan daerah. Majlis ini juga adalah acara tahunan yang diadakan.

Dalam aktiviti lebih besar pula, jawatankuasa Masjid Jamek selalunya bergabung dengan jawatankuasa Masjid Gombak untuk menguruskan hal-hal, misalnya, kursus kepimpinan Islam peringkat daerah yang diadakan selama seminggu di Gombak.

Selain daripada aktiviti-aktiviti tahunan dan harian seperti diatas, aktiviti lain juga tidak ketinggalan, umpamanya aktiviti kumpulan marhaban bila majlis-majlis marhaban, kumpulan Yassin dan pertubuhan khairat kematian. Kumpulan-kumpulan tersebut adalah memang ditubuhkan bertujuan untuk agama seperti untuk "majlis tahlil", majlis kesyukuran dan lain-lain.

Walaupun pelajaran agama⁵ sangat dititikberatkan oleh penduduk di kawasan ini, namun pelajaran akademik⁶ juga tidaklah dilupakan. Oleh sebab itulah setiap pertubuhan yang mengadakan sesi Agama, juga akan menubuhkan sesi pelajaran.

Satu aktiviti pelajaran yang jelas ialah aktiviti kelas bimbingan yang diadakan oleh pertubuhan BELIA dan UMNO. Kelas bimbingan yang di-

adakan ialah untuk murid-murid darjah lima dan tingkatan tiga yang akan menghadapi peperiksaan penilaian dan Sijil Rendah Pelajaran.

Jumlah murid-murid yang menghadiri kelas bimbingan ini adalah di antara empat puluh ke lima puluh orang.

Oleh kerana, tenaga pengajar adalah gabungan ahli UMNO dan Belia, maka sering berlaku perselisihan faham, siapakah lebih berhak untuk menentukan sesuatu peraturan ataupun pentadbiran. Akibat dari keadaan ini, pada tahun 1981, tidak ada kelas bimbingan diwujudkan walaupun pada mulanya sudah ada tenaga pengajar yang sanggup memulakannya. Ini adalah kerana pihak UMNO cuba menentukan syarat-syarat mengajar dan pihak Belia pula menarik diri. Tetapi pada tahun kemudiannya, perkara ini dapat diselesaikan dan kelas bimbingan dapat diteruskan.

Selain daripada kelas bimbingan tersebut, aktiviti pelajaran yang lain, selalunya diadakan di sekolah-sekolah tertentu, tidak di Kampong Kenanga. Ini adalah kerana terdapat empat buah sekolah di kawasan ini. Sekolah-sekolah tersebut adalah dua buah sekolah menengah dan dua buah sekolah rendah. Oleh itu ahli-ahli PIBG yang terdiri dari ibubapa di kawasan ini akan pergi ke sekolah-sekolah tersebut apabila ada aktiviti-aktiviti yang dijalankan.

Bagi kanak-kanak pula, terdapat sebuah kelas tadika, yang ditubuhkan untuk mereka. Kelas tadika tersebut adalah di bawah penyelenggaraan guru dari KEMAS. Murid-murid yang menghadiri kelas-kelas tadika tersebut adalah terdiri dari kanak-kanak yang berumur di antara empat hingga tujuh tahun. Mereka hanya dikenakan bayaran sepuluh ringgit untuk sekegiatan ekonomi, politik dan lain-lain dijalankan, misalnya, bila

bulan. Bayaran yuran tersebut adalah untuk bayaran peralatan selain daripada bantuan dari kerajaan.

Sebuah lagi institusi pendidikan yang diselenggarakan oleh kumpulan sosial di sini ialah Sekolah Rendah Agama Ibnu Khaldun. Penubuhan sekolah ini adalah di atas usaha kerjasama dari semua pertubuhan di sini. Oleh itu PIBG sekolah adalah JKKK Kmapong ini sendiri. Namun sistem pentadbiran sekolah ini masih lagi di bawah pentadbiran Kementerian Pelajaran. Kini PIBG pula sedang melaksanakan rancangan pembinaan asrama murid-murid sekolah tersebut. Rancangan ini telah dibantu oleh kerajaan dengan memberikan bantuan kewangan bernilai dua ratus ribu ringgit.

Jika dilihat dari aktiviti yang dijalankan, maka jelaslah bahawa aspek pelajaran mendapat tempat utama di dalam kegiatan-kegiatan kumpulan sosial. Ini juga menunjukkan bahawa taraf pendidikan yang ada pada penduduk kampung ini merupakan salah satu sebab mengapa mereka juga mementingkan pelajaran untuk anak-anak mereka. Taraf pelajaran mereka boleh dilihat daripada jadual data responden bab ketiga.

Seperti yang telah dinyatakan tadi, penyertaan penduduk di dalam mana-mana kumpulan sosial adalah mengharapkan supaya keadaan kehidupan mereka akan bertambah baik dan sempurna. Oleh itu, walaupun dari segi apapun kegiatan itu dilakukan, ianya adalah untuk kepentingan masyarakat setempat. Kesan obligasi sosial ini menjadi punca utama, tercapainya tujuan-tujuan aktiviti tersebut.

Kegiatan dari aspek sosial ini dapat dilihat apabila kegiatan-kegiatan ekonomi, politik dan lain-lain dijalankan, misalnya, bila

gotong royong untuk menjimatkan belanja seperti dalam majlis-majlis perkahwinan dilakukan, ianya juga dilakukan oleh ahli-ahli kumpulan pakatan perkahwinan sebagai satu kebajikan dan sebagai satu pertolongan dari seorang jiran. Sumbangan tenaga adalah ikhlas dan tidak mengharap apa-apa bayaran. Kemesraan ini selalu tidak mengambil kira hal-hal ekonomi. Oleh itu bila kegiatan ekonomi dilakukan, kegiatan sosial juga berlaku dan begitulah sebaliknya berlaku. Seko Dengan huraian di atas, maka jelaslah bahawa pembahagian hanyalah secara arbitrasi kerana ianya saling berkaitan dan melengkapi di antara satu sama lain seperti ekonomi untuk sosial, politik untuk sosial dan begitulah sebaliknya. W.I., pertubuhan khairat kemati juga Kemajuan aktiviti kumpulan sosial meringankan beban bagi keluarga yang Kemajuan hasil dari aktiviti kumpulan sosial boleh dinilai dari dua aspek, pertama ialah keadaan kemajuan yang dapat dilihat. Kedua pula, ialah kemajuan yang tidak dapat dilihat dengan nyata. khairat kemati Aspek pertama tersebut adalah seperti kemajuan dalam bidang sosial iaitu terbinanya sebuah jambatan yang dapat menghubungkan dua kawasan utama. Keadaan kedua pula, boleh dinilai melalui pandangan dan kritikan dari responden yang ditemui. Responden adalah terdiri dari ahli jawatankuasa kumpulan-kumpulan sosial dan juga masyarakat setempat. JKKK Kemajuan dalam bidang ekonomi di tanah wakaf. Dengan adanya gotong Dari kegiatan-kegiatan ekonomi yang telah dibincangkan di dalam bab sebelum ini, beberapa keadaan kemajuan yang jelas boleh dilihat, misalnya kegiatan Perkumpulan Wanita. Pak jelas pula adalah dengan Kumpulan Wanita ataupun W.I. dikenali kerana kedudukannya yang

stabil dan kukuh. Ini telah diberi pujian oleh Ketua Perkumpulan Wanita Daerah Gombak semasa Mesyuarat Agong Perkumpulan ini pada bulan April yang lalu. Dengan kedudukan kewangan yang kukuh dan stabil ini, W.I. bahagian cawangan Kampung Kenanga ini telah diberi kedudukan pertubuhan-pertubuhan di kawasan ini yang aktif dan terkenal. Kepercayaan yang penuh untuk mengendalikan beberapa projek yang dijalankan oleh JKKK kawasan ini. Projek-projek tersebut adalah seperti mengadakan majlis sambutan Hari Raya untuk murid-murid lelaki Sekolah Rendah Serendah. Sekolah tersebut adalah dikhaskan untuk murid-murid lelaki yang nakal di bawah umur 18 tahun. Projek ini dijalankan oleh W.I. bahagian Kampung Kenanga pada setiap tahun.

Selain daripada kegiatan oleh W.I., pertubuhan khairat kematian juga telah memainkan peranannya dalam meringankan beban bagi keluarga yang menghadapi keadaan kematian. Dengan bantuan sebanyak \$150/- (seratus lima puluh ringgit), dianggarkan ianya telah mencukupi untuk belanja menyempurnakan jenazah. Oleh itu fungsi pertubuhan khairat kematian ini dianggap sangat berguna dan dapat memainkan peranan dalam bidang ekonomi.

Disamping bantuan kewangan tersebut, sikap gotong royong pula telah dapat mengelakkan wang dikeluarkan untuk belanja "mengupah".

Ini dapat dilihat misalnya gotong royong yang dijalankan oleh Belia, JKKK dan UMNO pada tiap-tiap tahun di tanah wakaf. Dengan adanya gotong royong ini, maka tanah wakaf tersebut akan selalu terjaga dan terjamin kebersihannya.

Dalam aktiviti ekonomi, yang nampak jelas pula adalah dengan bilangannya pula sekian meningkat. Dari buku Bendahari⁷, ada pertambahan

terdirinya tiga buah kedai makanan Melayu di hadapan Kampong Kenanga. Kedai-kedai ini adalah dipunyai oleh dua orang ahli pertubuhan UMNO dan seorang ahli JKKK Kampong. Permintaan untuk mempunyai kedai-kedai makanan ini telah diluluskan oleh Majlis Daerah Gombak, kerana kedudukan pertubuhan-pertubuhan di kawasan ini yang aktif dan terkenal.

Disamping itu, pertubuhan Belia pula ada mempunyai sebuah "gerai goreng pisang" dan "gerai kueh" di hadapan Kampong Kenanga. kedudukan gerai ini yang strategik iaitu di sebelah tempat perhentian bas telah menarik pelanggan dan mengukuhkan kedudukan ekonomi mereka.

Satu lagi aktiviti yang kerap dijalankan oleh penduduk di kawasan ini ialah dengan membawa sepiring kueh pada setiap kali majlis-majlis seperti syarahan Agama diadakan. Sikap ini telah meringankan tugas pihak yang menjalankan majlis dan juga mengurangkan kos perbelanjaan. Ini adalah salah satu aktiviti ekonomi yang dianggap kecil tetapi mempunyai kesan yang besar.

Implikasi dari perkembangan politik

Dalam perkembangan politik yang telah dilalui oleh pertubuhan-pertubuhan di sini, satu keadaan perkembangan yang nampak nyata ialah tentang perkembangan ahli-ahli UMNO itu sendiri.

Sejak UMNO ditubuhkan iaitu pada tahun 1964 dan sehingga kini, ahli yang telah berdaftar ialah seramai 323 orang, iaitu 63.3 peratus dari bilangan penduduk yang layak. Walaupun hampir 40 peratus penduduk yang tidak menjadi ahli UMNO, namun keadaan ini tidak membimbangkan. Ini adalah kerana, selain dari bilangan hari yang sungguh menggalakkan, bilangannya pula sekian meningkat. Dari buku Bendahari⁷, ada pertambahan

ahli seramai 18 orang.

Pertambahan ahli ini adalah dari tarikh 7 Februari hingga 9 September 1984. Adanya data pertambahan ini, memungkinkan bahawa pengaruh UMNO sentiasa berkembang dari hari ke hari. Selain daripada itu, cawangan parti lain juga tidak ada di kawasan ini. Oleh itu pertubuhan UMNO tidak mendapat saingan dari parti lain. Sungguhpun begitu, ini tidak pula boleh dianggap tidak ada parti lain yang cuba menggugat kedudukan UMNO di kawasan ini. Parti D.A.P. misalnya selalu menghantar risalah-risalah parti mereka untuk mempengaruhi penduduk di kawasan ini. Ini merupakan sebab-sebab utama UMNO dipilih. Dengan kedudukan UMNO itu, bolehlah dikatakan bahawa kenyataan Roger semasa kajiannya di Sungai Raya adalah sama seperti keadaan di sini. Keadaan yang wujud telah membahagikan masyarakat kepada dua kumpulan. "Their sense of inferiority vis-a-vis the Chinese is intensified feelings of communal and common, strengthened sikap support for UMNO."⁸ Keadaan ini dipengaruhi oleh pendapat semua penduduk. Dari hasil data-data soal-selidik, beberapa sebab telah dijadikan sebagai alasan penduduk di kawasan ini memilih parti UMNO. Ia pun sokong UMNO.

Sebab-sebab anggota masyarakat lebih gemar parti UMNO	% dikata-
1. UMNO ialah parti untuk Melayu	80
2. UMNO ialah parti untuk agama Islam	60
3. Pentadbiran oleh UMNO dianggap adil	80
4. Ekonomi lebih terjamin dengan UMNO	90
Bilangan kes/responden	85

"They appear to support UMNO or the alliances because these parties promote the Malay languages and religion, because they maintain Malay political hegemony or because the government promotes sosio-economic development in rural-areas and maintain racial development."⁹ (pg. 395)

Dari data-data di atas, kenyataan Rogers semasa kajiannya di Sungai Raya pada tahun 1968, dianggap munasabah dan boleh digunakan untuk melihat perkembangan politik di kawasan ini. Yang jelas, walaupun masa telah berubah selama 22 tahun, bangsa Melayu, agama Islam, keadilan dalam sosio-ekonomi adalah masih merupakan sebab-sebab utama UMNO dipilih untuk menjadi badan pentadbir di negara ini.

Disamping itu juga, jika dilihat tentang perkembangan penyertaan politik pula, keadaan yang wujud telah membahagikan masyarakat kepada dua kumpulan iaitu kumpulan yang aktif dan kumpulan pasif. Pasif adalah tahap penyertaan yang rendah iaitu ciri-ciri tradisional dan sikap kepada kekuasaan yang lebih dipengaruhi oleh pendapat semua penduduk. Keadaan ini misalnya bila seorang penduduk ditanya kenapa sokong UMNO, beliau menyatakan bahawa semua orang sokong UMNO, oleh itu dia pun sokong UMNO.

Sementara itu, golongan yang aktif pula adalah golongan yang dikatakan mempunyai dua sikap iaitu moden dan traditional. Sikap ini dikatakan lebih memikirkan hal-hal sistem politik, peranannya dan kebolehan mereka dan juga kebolehan parti pemerintah.

Oleh itu, dari segi politik, bolehlah dikatakan menghadapi keadaan yang stabil dan seimbang walaupun kadang-kadang ada kekonflikkannya.

Ini akan dibincangkan dalam bab seterusnya.

Implikasi dan kegiatan sosial

Dalam bidang sosial, iaitu agama, pendidikan dan kebajikan, beberapa perkembangan semasa boleh dilihat dengan jelas. Salah satu kemajuan yang sangat dibanggakan oleh penduduk di kawasan ini ialah dengan terdirinya sebuah sekolah agama Ibnu Khaldun di tengah-tengah kawasan kajian ini. Asrama pula sedang dalam pembinaan dan dijangka siap pada akhir bulan Januari 1985. Pelajaran pula, keputusan yang didapati Sekolah Ibnu Khaldun mula-mula ditubuhkan pada tahun 1982, bilangan muridnya adalah seramai 84 orang. Pada awal tahun 1984, JKKK Kampong ini telah mencadangkan supaya sekolah ini mengambil murid-murid dari semua daerah di Selangor. Pendapat ini telah disetujui oleh penduduk kawasan ini dan mereka telah bersetuju untuk mengambil anak angkat kerana murid-murid tersebut tidak ada tempat penginapan. Oleh kerana tindakan penduduk di kawasan ini dianggap sungguh memberangsangkan, kerajaan negeri sangat-sangat menghargai tindakan kerjasama ini. Oleh itu kerajaan telah bersetuju membina asrama untuk kanak-kanak tersebut di sebelah sekolah tersebut. Pembinaan asrama ini telah menelan belanja bernilai dua ratus ringgit. Terdirinya asrama ini, maka memperlihatkan satu kejayaan di dalam bidang pelajaran hasil daripada kerjasama penduduk di kawasan ini. Kini pelajar di sekolah ini telah meningkat seramai 224 orang dan secara langsung sekolah menengah agama diadakan pada waktu petangnya pula dibangunan yang sama.

Dalam bidang pelajaran pula, kegiatan yang nampak jelas ialah kelas bimbingan yang dianjurkan UMNO dan Belia. Hasil dari kelas-kelas bimbingan ini, pada tahun ini, hampir dua puluh orang murid darjah lima

PERPUSTAKAAN
JABATAN ANTROPOMORFIKA

mendapat 3A. Sungguhpun begitu, hanya 2 orang yang mendapat 5A dan tidak ada yang mendapat 4A. Walaupun bilangan ini kecil, tetapi ini merupakan satu pencapaian yang menggalakkan berbanding dengan keputusan-keputusan pada tahun-tahun yang lalu. Sekurang-kurangnya, setiap murid yang menghadiri kelas bimbingan ada mendapat satu A di dalam peperiksaan penilaian mereka. Ini diadakan untuk Dalam peperiksaan Sijil Rendah Pelajaran pula, keputusan yang didapati masih tetap seperti keadaan tahun-tahun yang lalu juga. Bilangan yang lulus adalah lebih daripada 3/4 bilangan murid-murid yang menghadiri kelas bimbingan tersebut. Tetapi yang menyedihkan ialah masih ada murid yang tidak lulus dan ini merupakan satu cabaran kepada tenaga pengajar supaya memperbaiki teknik pengajaran mereka. Di bidang-bidang kebajikan lain pula, kesan yang lahir hasil dari kegiatan kumpulan sosial adalah berbagai-bagai misalnya dengan lawatan dari rumah ke rumah semasa perayaan ataupun majlis-majlis keramaian, telah melahirkan hubungan lebih mesra di antara penduduk. Ini juga telah menyebabkan perpaduan lahir di kawasan ini.

Perpaduan ataupun integrasi dan konflik adalah merupakan dua aspek yang dilahirkan kesan dari kegiatan-kegiatan kumpulan sosial tersebut. Kesan intergrasi dan konflik ini dianggap sangat penting dan menjadi tumpuan utama kajian ke atas kumpulan-kumpulan sosial. satu Kampong Kenanga dibandingkan dengan kampong-kampong lain Untuk memberi satu analisa yang kritis tentang kedudukan kumpulan sosial di dalam komuniti yang dikaji, maka pengkaji di dalam bahagian dapat menggunakan wang hasil jualan tanaman untuk mengadakan aktiviti lain pula seperti kursus sivik dan sebagainya.

ini, cuba untuk membandingkan kegiatan-kegiatan kumpulan sosial di Kampong Kenanga dengan kumpulan sosial di kawasan-kawasan lain. Oleh itu, beberapa kegiatan utama kumpulan sosial tersebut akan dinilai secara perbandingan. Atas, tarikan dan kesenian merupakan beberapa Pertubuhan Belia misalnya mempunyai satu kegiatan tahunan yang nyata iaitu projek Kelas Bimbingan. Kelas Bimbingan ini diadakan untuk murid-murid darjah lima dan murid-murid tingkatan tiga yang akan menduduki peperiksaan penilaian dan Sijil Rendah Pelajaran. Dalam aktiviti lain pula, kegiatan "Belia" kurang mendapat perhatian kerana "Belia" sering bergabung dengan pertubuhan lain seperti UMNO, W.I.L. dan JKKK Kampong di dalam aktiviti-aktiviti mereka. Aktiviti yang dimaksudkan ialah seperti gotong royong untuk membersihkan kampong dan tanah wakaf, bergotong royong di dalam majlis perkahwinan dan majlis-majlis lain seumpamanya. Oleh kerana aktiviti yang dijalankan hanyalah seperti yang disebut di atas, maka pertubuhan Belia Kampong Kenanga boleh dikatakan kurang aktif berbanding dengan pertubuhan Belia di Felda Lenga. us di masa akan datang.

Pertubuhan Belia di Felda Lenga menjalankan berbagai-bagai lagi aktiviti lain selain dari projek kelas bimbingan mereka. Aktiviti-aktiviti lain adalah seperti menganjurkan kursus-kursus sivik, penilaian dan kepimpinan. Selain daripada itu, mereka juga mengadakan satu aktiviti lain yang mempunyai hasil yang sungguh menggalakkan. Wanita Aktiviti tersebut adalah menanam jagung, kacang dan pisang di kawasan tanah yang kosong dan terbiar. Hasil dari aktiviti tersebut, mereka dapat menggunakan wang hasil jualan tanaman untuk mengadakan aktiviti lain pula seperti kursus sivik dan sebagainya.

Sementara itu di Felda Bukit Serampang pula, pertubuhan Belia mereka aktif dengan aktiviti kebudayaan selain daripada aktiviti senibina seperti yang dijalankan oleh "Belia" di Kampong Kenanga dan "Belia" di Felda Lenga. Drama pentas, tarian dan kesenian merupakan beberapa aktiviti mingguan mereka yang disertai oleh ahli yang sungguh menggalakkan melalui aktiviti kebudayaan ini, pertubuhan Belia di Felda Bukit Serampang dikenali sebagai sebuah badan Belia yang aktif di daerah Muar, Johor. Sedangkan di Kampong Kenanga hanyalah seramai 53 orang. Daripada perbandingan di atas, boleh dibuat kesimpulan bahawa pertubuhan Belia di Kampong Kenanga adalah kurang aktif dan tidak bersemangat untuk lebih aktif. Ini dapat dirumuskan daripada kegiatan-kegiatan yang mereka adakan sejauh ini. Disamping itu, golongan yang berlaku di dalam pertubuhan Belia baru-baru ini yang menyebabkan perpecahan pertubuhan tersebut menunjukkan tidak ada golongan yang cuba untuk mempertahankan atau membimbing pertubuhan ini. Oleh itu kemungkinan besar pertubuhan Belia di Kampong Kenanga akan tidak berfungsi lagi dan hilang terus di masa akan datang. Bagi golongan Wanita pula, pengkaji telah melihat kedudukan per-kumpulan Wanita ataupun "W.I." di Kampong Kenanga ini. Setelah dibandingkan dengan kumpulan Wanita di Felda Lenga dan Bukit Serampang, keadaan yang sama dapat diperhatikan, iaitu ketiga-tiga kumpulan ini menjalankan aktiviti yang sama dan dari sambutan penduduk dan kaum Wanita di Felda Pasir Raja ini, bolehlah dikatakan, mereka sangat aktif dan ada inisiatif untuk maju di dalam kegiatan harian mereka misalnya untuk menambahkan wang tabungan persatuan. Bagi kumpulan Wanita di Kampong

Kenanga pula, walaupun mereka tidak ketinggalan misalnya, mereka ada usaha lain untuk mendapatkan wang iaitu dengan melalui "sewaan khemah" tetapi kurang aktif di dalam kegiatan-kegiatan lain.

Oleh itu, bolehlah dikatakan kegiatan W.I. di Kampong Kenanga adalah "kurang aktif" berbanding dengan W.I. di Felda Pasir Raja tetapi keadaan ini tidak pula mencerminkan bahawa mereka "tidak aktif". Keadaan ini adalah bersesuaian kerana keahlian W.I. di Felda Pasir Raja adalah seramai 415 orang sedangkan di Kampong Kenanga hanyalah seramai 53 orang. Dengan itu dari segi penyertaan ahli di Kampong Kenanga adalah tidak menggalakkan dan inilah yang perlu di atasi jika perkumpulan Wanita di Kampong Kenanga ingin lebih berjaya.

Satu lagi pertubuhan yang cuba dinilai oleh pengkaji ialah kumpulan Yassin yang wujud di kawasan ini. Berbanding dengan kawasan-kawasan lain, kumpulan Yassin di Kampong Kenanga hanya mengadakan majlis pembacaan Yassin bila ada majlis tahlil diadakan pada masa "kenduri arwah" dijalankan. Di Felda Lenga dan dan Felda Bukit Serampang, "Majlis Pembacaan Yassin" diadakan di rumah-rumah ahli secara bergilir-gilir pada tiap-tiap minggu. Di samping itu, setiap kali sebelum pembacaan Yassin dimulakan, ketua kumpulan akan menyampaikan berita semasa yang dibincangkan di dalam mesyuarat AJKK Kampong (Rancangan Felda).

Dari perbandingan aktiviti kumpulan Yassin dan Wanita di Kampong Kenanga dan Felda Lenga, kelihatan taraf keaktifan mereka adalah di peringkat yang sama.

Oleh itu, pengkaji di peringkat seterusnya cuba membandingkan

W.I. Kampong Kenangan dengan W.I. di Felda Pasir Raja, Johor.

Hasil daripada perbandingan ini, keadaan yang berbeza dapat diperhatikan.

Di Felda Pasir Raja, Johor (Jamilah), kegiatan kumpulan wanita mereka adalah tersangat aktif jika dibandingkan dengan di lain-lain tempat. Selain daripada aktiviti-aktiviti yang biasa dijalankan oleh kumpulan wanita, mereka mempunyai berbagai perolek sampingan untuk menambahkan wang persatuan misalnya "projek Buku Hijau", "Projek Kontrek Memasak", dan "Projek Pasar Lambak Bulan-an".

Di bawah projek Buku Hijau, mereka telah menanam berbagai sayuran seperti kacang, jagong, terong dan chili. Tanaman ini telah diselenggarakan oleh ahli-ahli W.I mereka di sebuah kawasan tanah kosong seluas suku ekar. Hasil dari tanaman sayuran ini, setengah diberikan kepada ahli dan setengah lagi untuk jualan "di pasar lambak". Selain dari jualan sayuran "di pasar lambak" ada dijual kueh-mueh dan makanan lain yang di buat secara gotong-royong oleh ahli-ahli W.I.

Kontrak memasak pula adalah satu lagi projek kewangan mereka. Kontrak memasak ini dikhaskan untuk tempahan semasa mengadakan majlis-majlis seperti menyambut "Hari Raya", "Hari Maulud Nabi" adalah kerana di satu kawasan yang mempunyai hanya satu sahaja tempat lapang pula, mereka mengambil lidi-lidi daun kelapa dan daun kelapa sawit untuk diraut dan kemudian dijual setelah di jadikan penyapu.

Jika dilihat kepada aktiviti agama pula, kumpulan Yassin Kampong Kenanga hanyalah mengadakan aktiviti mereka setakat memenuhi keperluan agama sahaja, sedangkan di kawasan lain yang disebutkan di atas, berfungsi untuk agama dan juga sosial iaitu menyampaikan berita penting untuk setiap penduduk yang tidak tahu atau tertinggal dari segi isu-isu semasa.

Selain daripada aktiviti kumpulan Wanita, Belia dan kumpulan Agama, satu lagi kegiatan yang dilihat oleh pengkaji ialah aktiviti parti politik. Dalam perbandingan yang dilakukan oleh pengkaji di antara ketiga-tiga kawasan iaitu Kampong Kenanga, Felda Lenga dan Felda Bukit Serampang di Muar, Johor, didapati keadaan yang lebih kurang sama sahaja wujud. Apa yang dimaksudkan oleh pengkaji ialah aktiviti parti politik ini hanya jelas didapati pada masa musim-musim pilihanraya sahaja.

Dari pandangan pengkaji, wujudnya keadaan sedemikian adalah kerana di kawasan-kawasan yang dilihat, hanya terdapat satu sahaja parti politik iaitu UMNO. Oleh itu mereka tidak perlu mengadakan aktiviti-aktiviti politik di masa-masa lain selain dari musim pilihanraya kerana tidak ada persaingan.

Walaupun kegiatan parti-parti politik ini dianggap kurang aktif, namun dari segi lain pula ianya adalah baik juga. Ini adalah kerana di satu kawasan yang mempunyai hanya satu sahaja parti

politik, ideologi politik mereka juga adalah sama. Oleh itu

kekongkongan dapat dikurangkan walaupun tidak sepenuhnya dan

intergrasi dapat di perteguhkan lagi. Dengan ini, kerajaan

akan senang menyampaikan atau menyalurkan bantuan dan mesej

kerajaan dapat diterapkan dengan senang.

3. Jualan Pasaria - Jualan pasaria selalu diadakan pada waktu

4. Kegiatan Sosial - Didalam kajian ini, kegiatan sosial hanya

5. Pelajaran Agama - Adalah seperti kelas-kelas mengenai aja-

6. Pelajaran Akademik - Adalah seperti mata pelajaran yang di-

7. Buku Bendahari telah dipinjamkan oleh Bendahari UMNO kepada

8. Roger, M.L. (i) Political Involvement in a rural community

University Of California Berkeley.

9. dan buku (iii) Same. (hal 395).

BAB V

KESNOTAKAKI TUSI KEGIATAN 4 KUMPULAN SOSIAL

Hasil dari kegiatan-kegiatan kumpulan sosial, beberapa implikasi

1. "Ekonomi" - Yang dimaksudkan ialah membelanjakan

kurang juga ada yang membawa persatuan secara jimat tanpa pembaziran

2. Yuran kegiatan kumpulan - Yuran setiap pertubuhan yang didaftarkan

akan dibincangkan kesan-kesan ialah sebanyak 1 tertinggi bagi setiap ahli.

3. Jualan Pasaria - Jualan pasaria selalu diadakan pada waktu

di antara individu-individu di malam masyarakat. Interaksi ini boleh

ber4. Kegiatan Sosial - Didalam kajian ini, kegiatan sosial hanya

kumpulan sosial tersebut. Sem ditumpukan kepada kegiatan agama, pelajaran

yang timbul hasil dari ketidak dan kebajikan. Oleh itu kegiatan sosial yang lain

masyarakat. Konflik juga boleh yang lain tidak dibincangkan.

5. Pelajaran Agama - Adalah seperti kelas-kelas mengenai aja-

Intergrasi ran Islam dan sekolah Agama.

6. Pelajaran Akademik - Adalah seperti mata pelajaran yang di-

tumpuan orang ramai. Oleh itu ajar di sekolah Kebangsaan.

7. Buku Bendahari telah dipinjamkan oleh Bendahari UMNO kepada

seperti Pengkaji semasa kajian dijalankan. dewan orang ramai ataupun

8. Roger, M.L. (i) Political Involvement in a rural community

Kenduri diadakan ialah University Of California Barkearly. ke sebuah

9. dan berkumpul (iii) la Same. p (hal 395). seperti ini disediakan

makanan dan jemputan akan bergaul mesra di samping menjalankan aktiviti

tertentu seperti melangsungkan kenduri perkahwinan.

Di waktu-waktu kenduri begini, akan kelihatan amalan gotong royong

BAB V ankan. Walaupun di kawasan ini, penduduk tidak menghulurkan

KESAN INSTITUSI KEGIATAN KUMPULAN SOSIAL Langa tetapi mereka ber-

sama Hasil dari kegiatan-kegiatan kumpulan sosial, beberapa implikasi telah timbul dan ianya ada yang membawa kepada kebaikan dan tidak kurang juga ada yang membawa keburukan. Oleh itu, hasil daripada perkembangan kegiatan kumpulan sosial tersebut, di dalam bab ini akan dibincangkan kesan-kesan dan aspek intergrasi dan konflik.

Intergrasi ataupun perpaduan adalah muncul hasil dari interaksi di antara individu-individu di dalam masyarakat. Interaksi ini boleh berlaku melalui aktiviti-aktiviti sosial yang dijalankan oleh kumpulan-kumpulan sosial tersebut. Sementara itu, konflik pula adalah perpecahan yang timbul hasil dari ketidaksefahaman yang wujud di antara anggota masyarakat. Konflik juga boleh timbul di dalam kumpulan sosial jika anggota-anggotanya tidak bertolak ansur dan mementingkan diri sahaja.

Intergrasi mati. Keikhlasan dan kemesraan memainkan peranan-

nya Intergrasi di kawasan ini boleh dilihat berlaku di beberapa pusat tumpuan orang ramai. Oleh itu pusat-pusat tumpuan intergrasi ini dianggap penting dan berfungsi. Pusat tumpuan yang dimaksudkan ialah seperti di kenduri, di masjid dan juga di dewan orangramai ataupun

Balairaya. longan lelaki akan berkumpul untuk menyempurnakan sembahyang

Jumaat Kenduri diadakan ialah untuk menjemput orangramai hadir ke sebuah rumah dan berkumpul. Selalunya perkumpulan seperti ini disediakan

makanan dan jempunan akan bergaul mesra di samping menjalankan aktiviti tertentu seperti melangsungkan kenduri perkahwinan. kan datang beramai-

ramai Di waktu-waktu kenduri begini, akan kelihatan amalan gotong royong

dijalankan. Walaupun di kawasan ini, penduduk tidak menghulurkan reka sumbangan seperti beras seperti di Felda Lenga tetapi mereka bersama-sama menyumbangkan tenaga. Kemesraan yang lahir dari interaksi di majlis-majlis begini, menunjukkan semangat perpaduan di antara penduduk-penduduk di kawasan ini. Di masa inilah selalunya jiran-jiran yang lama tidak berjumpa mengambil kesempatan bertanya khabar. Di samping itu, akan kelihatan mereka bekerja sambil bergaul senda untuk menghilangkan penat. Oleh itu kemesraan melalui kenduri begini sangat-sangat penting bagi mengujudkan perpaduan. Di samping kenduri yang disambut meriah begini, kenduri kematian juga disambut dengan semangat perpaduan. Walaupun mereka bersedih, tetapi anggota masyarakat akan bekerjasama menyempurnakan jenazah. Di samping itu dengan sumbangan dari Tabung Khairat Kematian bererti tiap anggota masyarakat turut menyumbangkan sumbangan terakhir kepada arwah simati. Keikhlasan dan kemesraan memainkan peranannya yang utama dalam mengujudkan perpaduan.

Selain daripada kenduri, pusat tumpuan intergrasi kedua adalah masjid. Ini dapat dilihat kerana masjid ialah tempat di mana semua anggota masyarakat mengerjakan sembahyang. Hari-hari seperti Jumaat, golongan lelaki akan berkumpul untuk menyempurnakan sembahyang Jumaat. Oleh itu mereka bersama-sama berjumpa dan bergaul untuk melakukan kewajipan dalam agama. Di samping itu perayaan-perayaan seperti menyambut Maulud Nabi juga diadakan di masjid. Oleh itu semua penduduk akan datang beramai-ramai untuk mendengar syarahan agama dan mengerjakan amalan agama di-

sertai dengan itu pula, setiap penduduk juga akan dijamu iaitu mereka disediakan makanan tengahari setelah tamat upacara. Oleh itu tiap-tiap penduduk ada haknya di masjid tersebut. Dengan cara ini, setiap penduduk merasakan bahawa dirinya juga sama seperti orang lain tanpa mengira darjat dan pangkat mereka. Di masa inilah perpaduan dapat dilihat di mana setiap anggota pertubuhan resmi ataupun tidak resmi merasakan bahawa tenaga mereka diperlukan dan sumbangan mereka dihargai. di kawasan ini tidak ada kedai-kedai utama yang menjadi tumpu. Selain daripada aktiviti di masjid, perpaduan juga boleh dilihat berlaku di dewan orang ramai ataupun Balairaya. Balairaya kampung ini telah didirikan sepuluh tahun yang lalu oleh pertubuhan UMNO sebagai ibu pejabat UMNO cawangan Rawang. Di Balairaya ini sering diadakan majlis-majlis seperti majlis kesyukuran untuk belia dan juga kelas bimbingan dijalankan di sini. Oleh itu, pada waktu malam ianya dijadikan tempat mudi-murid dan belia berkumpul. Jika tidak ada kelas bimbingan, belia sering mengadakan perjumpaan di antara ahli-ahlinya. Selain daripada Balairaya, sekolah Agama Ibu Khalidun juga digunakan pada waktu malam untuk kelas agama. Oleh itu, selepas menunaikan sembahyang Isya', kaum belia dan kanak-kanak bertumpu ke Balairaya, sementara itu pada hari-hari tertentu kaum ibu dan belia bertumpu ke sekolah Agama untuk menghadiri kelas Agama. Oleh itu, disebabkan mereka berkumpul Dengan adanya aktiviti yang dianggap teratur ini, maka tidak dinafikan berlakunya perpaduan di kalangan masyarakat kampung ini. Di samping itu kelas-kelas urusan rumahtangga yang diadakan di waktu petang

pula telah mengumpulkan kaum ibu di kawasan ini. Kelas-kelas ini sering diadakan di sebuah bekas rumah kedai iaitu di tengah-tengah kampung ini. Golongan wanita yang sering sibuk di rumah akan datang menghadiri kelas-kelas tersebut. Melalui perjumpaan ini, mereka dapat bergaul mesra dan bertukar-tukar cerita. Oleh itu perpaduan dapat dicapai dan dirasakan oleh penduduk di kawasan ini. Simbol.

Jika dibandingkan dengan keadaan intergrasi di Kampong Kepayang (Rokiah), di kawasan ini tidak ada kedai-kedai utama yang menjadi tumpuan. Ini adalah kerana, kedai-kedai hanya dibina di luar kawasan ini dan oleh itu penduduk tidak ada masa untuk berkumpul pergi ke kedai yang terletak agak jauh juga. Lebih-lebih lagi, kegiatan ekonomi di kawasan ini tidak seperti di Kampong Kepayang. Di Kampong Kepayang, mereka ada punca pendapatan melalui aktiviti menoreh getah. Oleh itu sambil menunggu getah beku, mereka akan berkumpul di kedai-kedai sambil bergaul sedangkan penduduk di kawasan ini pula mempunyai pelbagai aktiviti ekonomi dan oleh itu masa rihat anggota masyarakat selalunya tidak sama. Bila responden dari pihak Belin Daripada pusat-pusat tumpuan intergrasi yang dikaji, boleh disimpulkan bahawa beberapa unsur utama menjadi mekanisme mengujudkan intergrasi. Mekanisma-mekanisma tersebut adalah seperti agama mereka akan pergi sembahyang bersama, kebudayaan pula menyebabkan mereka akan berkumpul mengadakan majlis-majlis seperti perkahwinan dan pelajaran pula menyebabkan mereka berkumpul untuk belajar memasak ataupun lain-lain. Ini menunjukkan sesi-sesi yang wujud di dalam pertubuhan-pertubuhan mereka sahaja pertubuhan mereka. Ini adalah kerana walaupun mereka wujud,

sosial adalah berkesan dan berfungsi menimbulkan perpaduan di dalam masyarakat.

Jika aspek perpaduan di dalam masyarakat, dilihat dengan nyata, keadaan yang sebaliknya pula berlaku bila aspek konflik cuba dijelaskan. Sungguhpun demikian, keadaan ini pula tidak semestinya pula menunjukkan tidak ada keadaan konflik yang timbul. Menurut Simmel,

"The absence of conflict behaviour alone cannot serve as an index of absence of strain and hostile sentiments. (pg. 82)"

Salah satu aspek yang boleh dilihat di sini ialah dengan berpecahnya Belia semasa kajian ini sedang dilakukan. Setengah responden mengatakan ini adalah kerana sudah tiada lagi tenaga pemimpin yang sanggup untuk memimpin pertubuhan tersebut. Ini ditambah lagi kerana ahli Belia juga adalah ahli W.I. dan juga ahli UMNO. Oleh itu mengikut Setiausaha W.I., perpecahan Belia ini lebih baik supaya ahli-ahli W.I. dapat menumpukan lebih tenaga dan sumbangan untuk pertubuhan mereka sahaja. Tetapi keadaan yang berbeza didapati bila, responden dari pihak Belia sendiri ditemubual. Mereka mengatakan bahawa pertubuhan Belia berasa kurang senang bila setiap tahun kelas bimbingan yang mereka adakan dianggap kepunyaan UMNO. Mereka sering terpaksa mengikut arahan dari pihak UMNO walaupun kadang-kadang tiada seorang pun dari tenaga pengajar adalah ahli UMNO. Oleh itu sumbangan pertubuhan Belia dianggap sebagai sumbangan pertubuhan UMNO. Oleh itu, supaya keadaan ini tidak berpanjangan, pertubuhan Belia mengambil keputusan untuk membubarkan sahaja pertubuhan mereka. Ini adalah kerana walaupun mereka wujud, politik dan beliau sendiri mengambil keputusan untuk tidak aktif lagi

tetapi sumbangan mereka tidak dihargai dan orang lain pula yang mendapat nama. Ini adalah seperti pepatah: 'Lembu punya susu sapi dapat nama'. Ikan dan cuba ditutup oleh orang-orang tertentu. Ini keadaan ini juga boleh disamakan seperti berlaku di Kampong Bagan. Mengikut Syed Hussein Ali, ataupun ahli jawatankuasa pertubuhan-per "Open conflict are not evident in Kampong apa-apa konflik, Bagan because the conflict have been able to break through the pre-dominant social values." Misalnya, untuk mengelakkan konflik dan supaya tidak melanggar nilai-nilai sosial, pertubuhan Belia mengambil keputusan untuk berundur dan membubarkan persatuan mereka. Selain daripada itu juga, ada satu lagi keadaan konflik yang dapat diselidiki oleh pengkaji ialah tentang perantukan jawatankuasa baru dalam UMNO iaitu untuk sesi 84/85. Mengikut ahli yang telah digugurkan, mereka telah dikalahkan oleh golongan pemimpin sekarang dengan cara "tidak sihat". Pemimpin sekarang adalah merupakan "orang luar" dan mempunyai pengaruh yang kuat ke atas golongan belia dengan pengaruh kewangannya. Oleh itu, pemimpin lama telah dijatuhkan di dalam Mesyuarat Agung dengan undi dari belia golongan pemimpin tersebut. Majlis-majlis dikatakan berlaku sebelum mesyuarat diadakan untuk menarik undi dari golongan keluarga belia. Ahli-ahli tidak mahu setiap unsur yang tidak sihat itu dipanjalakan. Keadaan ini walaupun dianggap tidak sihat, namun tidak ada sesiapa yang mahu mengungkitnya. Ini adalah kerana tidak mahu merosakan keadaan harmoni di komuniti tersebut. Oleh itu pemimpin yang telah jatuh dimaafkan menganggap belia-belia yang terlibat sebenarnya tidak memahami apa dia politik dan beliau sendiri mengambil keputusan untuk tidak aktif lagi

di dalam pertubuhan politik. Jika dilihat dari dua keadaan tersebut, konflik yang timbul tidak dibesar-besarkan dan cuba ditutup oleh orang-orang tertentu. Ini dapat dilihat apabila pengkaji menemui responden-responden berpengaruh seperti Ketua Kampong ataupun ahli jawatankuasa pertubuhan-pertubuhan, mereka mengatakan tidak pernah ada apa-apa konflik, melainkan hanya cakap-cakap "belakang sahaja". Keadaan ini tidak boleh dipersalahkan kepada mereka, misalnya tugas sebagai Ketua Kampong adalah untuk menunjukkan bahawa kampong mereka adalah baik dan sentiasa aman. Oleh itu, unsur-unsur ketidakseimbangan cuba ditutup dan dilupakan. Selain daripada itu juga, ada beberapa unsur yang cuba mengelakkan daripada konflik yang lebih besar berlaku. Menurut Geertz di dalam *Religion of Java* golongan "There are social mechanism which tend to prevent value conflict from having disruptive effects." (pg. 355)

Mekanisma-mekanisma yang cuba menghalang munculnya timbulnya konflik tersebut yang dapat diperhatikan, adalah seperti hubungan keluarga, kebudayaan, kepercayaan dan agama yang sama.

Keluarga misalnya merupakan mekanisma yang cuba tidak mahu menimbulkan kekecohan di antara mereka. Oleh kerana adanya unsur keluarga ini, ramai ahli-ahli tidak mahu setiap unsur yang tidak sihat itu dipanjangkan dan oleh itu mereka sama-sama mahu melupakan. Dalam segi agama dan kebudayaan pula, mereka merasakan bahawa kerana agama, eloklah segala-galanya dibawa berdamai dan setiap kesalahan hendaklah dimaafkan.

PENUTUP Jika dilihat keadaan konflik yang muncul di Kampong Kepayang, maka dapat dilihat mereka mempunyai aspek yang lebih rumit menyebabkan timbulnya konflik. Unsur-unsur seperti nilai yang berbeza di antara golongan tua dan muda dan "adat oriented" dan "modern oriented" dianggap serius dan berkesan menyebabkan konflik. Sedangkan di kawasan Kampong Kenanga, keadaan ini tidak ada ataupun tidak wujud, kerana jika dilihat secara keseluruhannya, adanya persefahaman di antara dua golongan utama ini, iaitu golongan tua dan golongan muda. Oleh itu, ketidakseimbangan tidak timbul dalam menerima satu-satu situasi keadaan. "Give and take" adalah di antara sikap-sikap yang diamalkan oleh kedua-dua golongan yang menyebabkan konflik tidak timbul di antara mereka. Ini juga mungkin kerana faktor kedudukan tempat kajian iaitu telah terdedah dengan keadaan pembangunan menyebabkan kedua-dua golongan dapat melihat dengan cara lebih rasional keadaan-keadaan yang sedang berlaku. Selain daripada itu, hiburan adalah di antara sebab yang mempengaruhi anggota sesuatu komuniti menumpukan kegiatan hariannya di bandar. Selain daripada itu, faktor seperti kedudukan kawasan kajian yang hampir dengan bandar dan juga adanya hubungan yang baik sesama jalanraya atau interaksi di antara individu mempercepat lagi pengaliran keluar anggota masyarakat dan kampong ke bandar-bandar. Adanya hubungan cara langsung ini, telah menyebabkan berlakunya perubahan di dalam beberapa aspek ke atas komuniti tersebut. Tetapi perubahan ini bukanlah disebabkan perubahan kegiatan ekonomi. Selain daripada kegiatan yang dilakukan, dapat dilihat bahawa perubahan kumpulan sosial telah dapat mempengaruhi kehidupan masyarakat.

PENUTUP di Chengkat Larang (Mazidah) kerana sejak penubuhan Kam-

pong Sebagai kesimpulannya, komuniti yang dikaji telah memperlihatkan ciri-ciri satu komuniti yang dimaksudkan oleh G.A. Hillery. Ciri-ciri seperti "common area", "common ties" dan "common interaction" dapat dilihat wujud di kawasan ini. Sungguhpun demikian pendapat Mc Iver Yong yang mengatakan satu komuniti ialah di mana keseluruhan hidup berseorang terdapat di dalam komunitinya iaitu segala kegiatan ekonomi, sosial dan lain-lain sudah tidak dapat digunakan lagi. Ini adalah kerana dalam keadaan semasa, cuma aktiviti sosial sahaja dilakukan di dalam komuniti sedangkan aktiviti lain seperti kegiatan ekonomi, pelajaran dan lain-lain berlaku di bandar atau luar dari kawasan komuniti. Berlakunya keadaan sedemikian adalah kerana adanya pengaruh bandar yang kuat ke atas komuniti yang dikaji. Faktor-faktor ekonomi, pelajaran, hiburan adalah di antara sebab yang mempengaruhi anggota sesuatu komuniti menumpukan kegiatan hariannya di bandar. Selain daripada itu, faktor seperti kedudukan kawasan kajian yang hampir dengan bandar dan juga adanya hubungan yang baik samada jalanraya atau interaksi di antara individu mempercepatkan lagi pengaliran keluar anggota masyarakat dan kampung ke bandar-bandar. Adanya hubungan cara langsung ini, telah menyebabkan berlakunya perubahan di dalam beberapa aspek ke atas komuniti tersebut. Tetapi perubahan ini bukanlah disebabkan perubahan kegiatan ekonomi. Daripada kajian yang dilakukan, dapat dilihat bahawa aktiviti kumpulan sosial telah dapat mengujudkan ataupun mengekalkan perpaduan

seperti di Chengkat Larang (Mazidah) kerana sejak penubuhan Kampong Kenanga, aktiviti ekonomi penduduknya adalah memang pelbagai dan aktiviti pertanian tidak pernah menjadi punca kegiatan ekonomi masyarakat di Kampong Kenanga. Oleh itu perubahan kegiatan ekonomi penduduk telah merubah secara langsung struktur sosial penduduk di kawasan tersebut. ~~ria sambil melakukan kerja.~~ Oleh itu perpaduan ~~dapat~~ Komuniti yang dikaji dikatakan berada di dalam perubahan kerana beberapa unsur kehidupan urban telah didapati wujud di kawasan ini. Tetapi walaupun telah ada unsur-unsur perubahan, komuniti tersebut bukanlah telah bertukar secara langsung kepada bentuk urban iaitu lengkap dengan institusi-institusi dan organisasi sosial, politik ~~usa~~ dan sosial seperti yang telah dibincangkan oleh Wirth di dalam bukunya "Urbanism is a way of life" (1931: 22). ~~Urbanisma~~ cara ini tidak wujud di komuniti yang dikaji. ~~Urban, ramai penduduk kampung akan~~ Yang jelas diperhatikan oleh pengkaji, masih ada semangat kekampongan wujud apabila interaksi sesama anggota masyarakat berlaku. Keadaan ini adalah seperti adanya gotong royong, hubungan "face-to-face", adanya rasa obligasi sosial dan adanya semangat "kekitaan" yang diamalkan oleh penduduk di kawasan ini. Oleh itu ciri-ciri ~~inter-penting~~ aksi masyarakat rural mesti dipraktikkan. Dalam ciri-ciri ~~inter-anga~~ aksi yang wujud ini, kelihatan pula kumpulan-kumpulan sosial telah memainkan peranannya samada mengekalkan ciri-ciri rural atau mengadaptasikan ciri-ciri urban ke dalam masyarakat tersebut. ~~ggi dan kelas atasa~~ Daripada kajian yang dilakukan, dapat dilihat bahawa aktiviti jika kumpulan sosial telah dapat mengujudkan ataupun mengekalkan perpaduan

di dalam masyarakat. Aktiviti-aktiviti seperti gotong royong di dalam majlis perkahwinan yang dilakukan oleh kumpulan pakatan perkahwinan telah menyebabkan masyarakat setempat berkumpul dan bersatu tenaga untuk menyelesaikan majlis perkahwinan tersebut. Di dalam majlis-majlis seperti ini, dapat dilihat anggota masyarakat bergaul mesra dan bersuka ria sambil melakukan kerja. Oleh itu perpaduan dapat diujudkan. Selain daripada itu, kegiatan oleh Masjid Jamek seperti menyediakan jamuan makan untuk semua penduduk selepas majlis-majlis perayaan diadakan telah mengeratkan lagi hubungan penduduk di sini. Ini adalah kerana setiap anggota masyarakat merasakan bahawa mereka adalah sama taraf dan sama-sama dihargai untuk agama dan nusa. Ini juga menyebabkan semangat kekitaan semakin kuat di antara anggota di dalam masyarakat. Ini dapat dilihat apabila sesuatu aktiviti seperti pertandingan membaca Al-Quran, ramai penduduk kampung akan menghadiri majlis tersebut untuk memberi sokongan kepada peserta dari Kampung Kenanga. Yang telah diperhatikan, dapat dilihat bagaimana Oleh itu, boleh dikatakan walaupun aktiviti-aktiviti kumpulan sosial dilakukan mengikut masa tertentu sahaja misalnya gotong royong pada hari cuti sahaja dilakukan tetapi ianya mempunyai tugas yang penting untuk mengeratkan hubungan di antara penduduk di dalam Kampung Kenanga. Di samping itu, kumpulan-kumpulan sosial juga tidak dinafikan ada menerima ciri-ciri kebendaan. Misalnya, jika sesuatu aktiviti ataupun majlis diadakan di rumah orang yang berstatus tinggi dan kelas atasan, maka mereka akan bekerja lebih kuat dari biasa, misalnya, jika

selalunya mereka menolong cuma untuk satu hari di majlis-majlis perkahwinan di rumah kebanyakan tetapi di rumah orang-orang yang berstatus mereka akan menolong selama dua atau tiga hari. Ini juga mungkin berlaku kerana bila menolong di rumah orang-orang kaya, mereka dijamin akan mendapat upah berbanding dengan keadaan biasa. Oleh itu, unsur "wang" telah dan kadang-kadang menghilangkan tujuan sosial gotong royong dijalankan. Walaupun aktiviti sosial masih berlaku tetapi tujuannya telah ditukar pula kepada sebab-sebab kewangan. Keadaan ini juga dapat dirasakan oleh seorang responden bila ditanya tentang kegiatan kumpulan sosial tersebut. Menurut beliau, semasa arwah suaminya masih hidup, ramai orang akan datang menolongnya bila mereka mengadakan majlis-majlis kerana suaminya berpangkat JP sedangkan kini, bila suaminya telah meninggal dunia, usahkan menolong, beliau sendiri jarang dijemput untuk menghadiri aktiviti-aktiviti yang dijalankan di kawasan tersebut. Daripada kes-kes yang telah diperhatikan, dapat dilihat bagaimana peranan kumpulan sosial telah dapat dipengaruhi juga oleh unsur-unsur seperti "wang" yang menjadi kebanggaan masyarakat di kawasan urban. Ini juga menunjukkan secara langsung bagaimana pandangan kedudukan sosial seseorang telah berubah dengan nyata. Faktor umur ataupun pengalaman tidak menjadi unsur utama lagi. Oleh sebab itu, kedudukan imam yang tua di kampong ini tidak mendapat tempat tinggi berbanding dengan kedudukan seorang Ketua UMNO yang mempunyai rumah yang besar. Orang-orang tua tidak lagi mendapat peng-

Ini dapat dilihat misalnya kedudukan Belia telah tergugat dan

hormatan seperti di Chengkat Larang kerana pengalaman mereka. Oleh sebab itu jugalah maka tiada konflik nilai orang lama dengan nilai orang-orang muda berlaku. Ini adalah kerana orang-orang tua tidak cuba mempertahankan kedudukan mereka ataupun mempertahankan nilai-nilai lama. Sedangkan golongan jenerasi muda pula tidak menghadapi masalah dalam memilih bentuk-bentuk norma hidup yang mereka pilih. Sungguhpun demikian, ini tidak pula bermaksud orang-orang tua tidak dihormati. Sopan santun terhadap orang tua masih lagi dipelihara oleh golongan orang-orang muda di kawasan ini.

Dilihat dari segi peranan kumpulan sosial, secara keseluruhan kumpulan sosial di sini memainkan peranan yang besar dalam sesuatu keadaan yang wujud di kawasan ini seperti mengujudkan intergrasi ataupun konflik. Ini tidak dapat dielakkan kerana ahli-ahli kumpulan sosial adalah terdiri dari manusia biasa. Oleh sebab itu, sebagai individu, mereka terdedah kepada tekanan-tekanan yang boleh menyebabkan mereka menukar tujuan ataupun motif mereka melakukan sesuatu misalnya tekanan kewangan menyebabkan mereka memilih orang lain dan sanggup menjatuhkan pemimpin lama mereka.

Di samping itu, faktor kedudukan kawasan kajian ini juga memainkan peranan yang penting dalam mencorakkan kedudukan kumpulan sosial tersebut. Ini adalah kerana kedudukannya yang hampir dengan bandar dan tidak pula di kawasan rural menyebabkan ianya terdedah kepada semua jenis keadaan. Oleh itu kumpulan sosial itu sendiri perlu berhati-hati menghadapi cabaran dan dugaan.

Ini dapat dilihat misalnya kedudukan Belia telah tergugat dan adalah merupakan ciri-ciri yang dianggap penting yang patut wujud di dalam komuniti yang sedang berada dalam keadaan perubahan.

dan berpecah kerana ahli-ahli Belia sudah tidak mahu memimpin pertubuhan tersebut. Mereka tidak lagi merasakan bahawa aktiviti Belia dapat memenuhi masa lapang mereka ataupun berfaedah kepada mereka. Oleh itu mereka lebih senang tinggal dan bekerja di bandar dan hanya balik ke Kampong Kenanga pada hujung minggu. Dengan ini juga Kampong Kenanga pula menjadi sebagai tempat berhenti mereka dari mobiliti pekerjaan.

Sebagai satu kesimpulan, boleh dikatakan bahawa kegiatan kumpulan sosial di kawasan ini tidak dapat menonjolkan suatu keadaan yang boleh dibanggakan. Aktiviti-aktiviti yang dijalankan adalah seperti juga yang dijalankan oleh kumpulan di kawasan lain. Ini dapat dilihat dalam perbincangan di bawah tajuk perbandingan dengan kampong-kampong lain.

Yang nyata kawasan kajian ini mempunyai satu kelebihan sahaja iaitu kedudukannya yang hampir dengan bandar Kuala Lumpur dan ini telah menyebabkan aktiviti agama, ekonomi, pelajaran dan sosial secara langsung ataupun tidak langsung dipengaruhi oleh bandar. Oleh itu untuk mengujudkan suatu keadaan di mana peranan kumpulan-kumpulan sosial yang lebih mencabar kedudukan pemimpin dianggap penting.

Kedudukan pemimpin adalah penting kerana pemimpin sedikit sebanyak dapat mempengaruhi ahli-ahli kumpulannya. Di dalam komuniti ini, didapati bahawa status dan kelas pemimpin dapat memainkan peranannya dalam mempengaruhi penyertaan ahli. Oleh itu kewibawaan seseorang pemimpin dapat mengerakkan kumpulannya untuk lebih aktif ataupun sebagainya. Ini adalah merupakan ciri-ciri yang dianggap penting yang patut wujud di dalam komuniti yang sedang berada dalam keadaan perubahan.

BUKU RUJUKAN

1. Bernard. J.
1973
The Sociology of Community
Scot, Foresman and Company
GLENVIEW, ILLINOIS, LONDON
2. Carpenter. D.B.A. Queen
S.A.
1953
The American Society
Mc Graw Hill, New York
3. Chinoy, E.
1954
Sociology Perspective
Doubleday and Co, New York
4. Chowndry D.P.
1971
Voluntary Social Welfare in India
New Delhi
University of Chicago Press, Chicago.
5. Coser L.A.
1956
The Functions of Social Conflicts
Routledge & Kegan Paul Ltd., London
6. Firth R
1961
Elements of Social Organization
C.A. Watts and Co. Ltd. London
7. Geertz G.
The Religion of Java
The University of Chicago Press
Chicago and London
8. Hatipah Ibrahim
Sessi 82/83
Kesan Kegiatan Kumpulan Sosial Dalam
Komuniti Rancangan Tanah Kemajuan Di
Batu 27, Lenga, Muar, Johor.
Jabatan Antropologi dan Sosiologi,
Universiti Malaya, Kuala Lumpur.
9. Hussain S.A.
1964
Social Stratification in Kampong Bagan
Malaysia Printers, Singapore.
10. Jamilah Abu Hassan
Sessi 83/84
Gerakan Sosial dan Ugama di Rancangan
Tanah Felda Pasri Raja
Jabatan Antropologi dan Sosiologi
Universiti Malaya, Kuala Lumpur.
11. Kalsom Semon
Sessi 82/83
Kumpulan Sosial di Rancangan Felda
Bukit Serampang, Muar, Johor
Jabatan Antropologi dan Sosiologi,
Universiti Malaya, Kuala Lumpur.
14. Roger, M.L.
Political Involvement in a rural community
University of California, Barkemly
15. Rokiah Talib
 1. Komuniti Melayu Bandaran
Jabatan Pengajian Melayu
Universiti Malaya, Kuala Lumpur.
 2. Konflik dan Intergrasi dalam masyarakat
perubahan,
Jabatan Pengajian Melayu,

LAMPIRAN A

16. Sanders, Irvin T. 1966 The Community - An introduction to Social System (2nd Edition)
17. Smelser N.J. 1967 Sociology - An introduction John Wiley & Sons Inc. New York
18. Sorokin p & Zimmerman cc 1929 Principles of Rural - Urban Sociology Halt. New York.
19. Wilson S 1978 Informal Group - An Introduction Englewood Cliffs, New Jersey
20. Wirth, L On Cities and Social Life (ed) Albert J, Reiss Jr University of Chicago Press, Chicago.
6. Boleh Bertutur Dalam Bahasa : 1) 2) 3)
7. Boleh Membaca Dalam Bahasa : 1) 2) 3)
8. Boleh Menulis Dalam Bahasa : 1) 2) 3)
9. Taraf Pelajaran :
- a. Tidak Bersekolah :
- b. Sekolah Rendah :
- c. Sekolah Menengah :
- d. Kolej/Maktab :
- e. Universiti :
10. Anak-Anak
- a. Bilangan :
- b. Bilangan Lelaki :
- c. Bilangan Perempuan :

Bilangan Anak

Tempat Tinggal

CONTOH SOAL SELIDIK

SET A

Latar Belakang Responden Kerja Sambilan Anggaran Pendapatan

1. Nama Penuh :

2. Jantina :

3. Tempat Lahir :

4. Umur :

5. Kampong Asal :

6. Boleh Bertutur Dalam Bahasa : 1) 2) 3)

7. Boleh Membaca Dalam Bahasa : 1) 2) 3)

8. Boleh Menulis Dalam Bahasa : 1) 2) 3)

9. Taraf Pelajaran :

13. Pertubuhan-pertubuhan sukarela yang dianggotai? Berapa

a. Tidak Bersekolah :

b. Sekolah Rendah :

c. Sekolah Menengah :

d. Kolej/Maktab :

14. Jawatan-jawatan yang dipegang?

e. Universiti :

10. Anak-Anak :

15. Sudah berapa lama memegang jawatan?

a. Bilangan :

b. Bilangan Lelaki :

16. Adakah menghadapi apa-apa masalah sebagai AJKKK/

c. Bilangan Perempuan :

Bilangan Anak Tempat Tinggal

17. Bolehkah masalah-masalah diselesaikan?

A. Boleh :

B. Tidak :

11. Pekerjaan dan : mengapa?

SET B

Tempat Kerja Kerja Sambilan Anggaran Pendapatan

19. Adakah anda berpuashati dengan perjalanan pertubuhan anda?

a. Ya

b. Tidak. Jika Tidak mengapa?

.....

20. Daripada pendapat anda, bolehkah pertubuhan anda mencapai matlamatnya ?

a. Boleh beratus-ratus

.....

.....

21. Apakah sumbangan-sumbangan yang telah pertubuhan anda berikan

12. Sudah berapa lama anda tinggal di Kampong Kenanga?

.....

13. Pertubuhan-pertubuhan sukarela yang dianggotai? Berapa
banyak dan apa dia?

.....

.....

14. Jawatan-jawatan yang dipegang?

.....

15. Sudah berapa lama memegang jawatan?

.....

16. Adakah menghadapi apa-apa masalah sebagai AJKKK/

.....

17. Bolehkah masalah-masalah diselesaikan?

a. Boleh :

b. Tidak :

SET B

Latar Belakang Penelitian

2. a. Y_a

4. Tempat lahir

7. Belch-Member-Belch

LAMPIRAN B

CONTOH SOAL SELIDIK

SET B

Latar Belakang Responden

1. Nama Penuh :
a. Ya.
2. Jantina :
Bagaimana?
3. Umur :
Apa dia ?
4. Tempat Lahir :
b. Tidak.
5. Kampong Asal :
Mengapa?
6. Boleh bertutur Dalam
14. Bahasa anda menganggotai mana: 1)na badan su2)rela? 3)
7. Boleh Membaca Dalam b. Tidak
Bahasa : 1) 2) 3)
1. UMNO
Mengapa?
8. Boleh Menulis Dalam
Bahasa: KEMAS : 1) 2) 3)
4. WANITA UMNO
9. Taraf Pelajaran
6. BELIA/BELIAWANIS
a. Tidak Bersekolah :
15. b. Sekolah Rendah menjadi ahli badan sukarela ini?
c. Sekolah Menengah :
16. d. Kolej/Maktabang apa-apa jawatan?
e. Universiti :
10. Anak-Anakgai apa?
a. Bilangan :
17. b. Bilangan Lelaki dengan penubuhan badan-badan pertubuhan ini?
c. Bilangan Perempuan :
a. Ya.
Bilangan Anak Tempat Tinggal
b. Tidak.
Mengapa?
18. Apakah faedah yang anda rasa boleh didapati dengan memasuki pertubuhan-pertubuhan ini?

12. Sudah berapa lamakah anda tinggal di Kampong Kenanga?
.....
13. Adakah anda sedar tentang keujudan badan-badan sukarela
di Kampong Kenanga ini?
a. Ya.
b. Bagaimana?
21. Apakah dia ?
b. Tidak.
22. Adakah Mengapa?
wujud di Kampong Kenanga?
14. Adakah anda menganggotai mana-mana badan sukarela?
a. Ya.
b. Tidak.
1. UMNO
2. RELA
3. KEMAS
4. WANITA UMNO
5. JKKK Kampong
6. BELIA/BELIAWANIS
7. LAIN-LAIN
Mengapa?
23. Adakah anda menjadi ahli/pegawai dalam pertubuhan/
badan-badan sukarela? Jika ada, badan yang mana? Sebagai apa?
Berapa lama?
15. Sejak bilakah anda menjadi ahli badan sukarela ini?
.....
16. Adakah anda memegang apa-apa jawatan?
24. Adakah anda/adi-beradik anda menjadi pegawai dalam pertubuhan/
badan-badan sukarela? Jika ada, badan yang mana? Sebagai apa? Be-
berapa lama?
a. Ya.
b. Tidak.
Sebagai apa?
17. Adakah anda bersetuju dengan penubuhan badan-badan pertubuhan
ini?
a. Ya.
b. Tidak.
Mengapa?
18. Adakah faedah yang anda rasa boleh didapati dengan memasuki
pertubuhan-pertubuhan ini?
.....

19. Apakah faedah-faedah yang telah anda terima daripada pertubuhan-pertubuhan ini?

.....

20. Apakah keberkesanannya badan-badan pertubuhan ini kepada anda?

a....Anda:.....

b. Keluarga Anda.....

21. Apakah pendapat anda tentang pertubuhan-pertubuhan ini?

.....

22. Adakah anda berpuashati tentang pertubuhan-pertubuhan yang wujud di Kampong Kenanga?

a. Ya.

b. Tidak.

c. Tidak tahu.

23. Adakah suami/isteri anda menjadi ahli/pegawai dalam pertubuhan/badan sukarela? Jika ada, badan yang mana? Sebagai apa? Berapa lama?

.....

.....

.....

24. Adakah anak/adik-beradik anda menjadi pegawai dalam pertubuhan/badan sukarela? Jika ada, badan yang mana? Sebagai apa? Berapa lama?

.....

.....

b. Salah sebuah rumah di Kampong Kenanga yang telah diubah bentuknya.

LAMPIRAN C - Gambar-Bambar

- a. Salah sebuah rumah di Kampong yang masih dalam bentuk asalnya (tidak diubahsuaikan)

- b. Salah sebuah rumah di Kampong Kenanga yang telah diubah bentuknya.

c. Rumah UMNO Kampong Kenanga.

e. Masjid Jamek Kampong Kenanga

d. Balairaya Kampong Kenanga (kelas tadika diadakan di sini)

f. Bekas rumah kedai yang dijadikan tempat kursus menjahit dan memasak oleh pihak KEMAS.

e. Masjid Jamek Kampong Kenanga

g. Sekolah Rendah Agama Ibnu Khaldun

f. Bekas rumah kedai yang dijadikan tempat kursus menjahit dan memasak oleh pihak KEMAS.

h. Asrama Sekolah Menengah (Agama) Kampong Kenanga, Rawang, Selangor.

g. Sekolah Rendah Agama Ibnu Khaldun

h. Asrama Sekolah Menengah (Agama) Kampong Kenanga, Rawang, Selangor.